

Ministerie van Landbouw, Visserij,
Voedselzekerheid en Natuur

Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij

Jaarlijks uitvoeringsverslag 2023

Europese Unie,
Europees Fonds
Voor Maritieme
Zaken en Visserij

Inhoud

1. Identificatie van het jaarlijkse uitvoeringsverslag	4
2. Introductie	5
2.1 Juridisch kader	5
2.2 Focus van het Nederlandse Operationeel Programma	5
2.3 Financieringsinstrumenten	6
2.4 Financiële gegevens	6
2.5 Indicator gegevens	6
3. Uitvoering van de Unieprioriteiten	7
3.1 Overzicht van de uitvoering	7
Unieprioriteit 1: Bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat	7
Unieprioriteit 2: Bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat	10
Unieprioriteit 3: Uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid	13
Unieprioriteit 5: Bevordering van afzet en verwerking	15
Unieprioriteit 6: Geïntegreerd Maritiem Beleid	17
3.2 Resultaat-, output- en financiële indicatoren voor het EFZMV	20
3.3 Financiële data	20
4. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en genomen corrigerende maatregelen	21
5. Informatie over ernstige inbreuken en corrigerende maatregelen	22
6. Informatie over de maatregelen die zijn genomen ter naleving van artikel 41, lid 8	22
7. Informatie over de maatregelen die zijn genomen om de bekendmaking van de begunstigen te waarborgen	22
8. Activiteiten in verband met het evaluatieplan en samenvatting van de evaluaties	22
9. Publiekssamenvatting	28
10. Financieringsinstrumenten	28
11. Beoordeling van de uitvoering van het Operationeel Programma	28
11.1. Beoordeling van gegevens en van de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van het programma	28
Unieprioriteit: 1 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnenefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij	28
Unieprioriteit: 2 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnenefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur	30
Unieprioriteit: 3 - Bevordering van de tenuitvoerlegging van het GVB	31
Unieprioriteit: 5 - Bevordering van de afzet en verwerking	32
Unieprioriteit: 6 - Bevordering van de uitvoering van het geïntegreerd maritiem beleid ..	33
Unieprioriteit: 7 - Technische bijstand	33

11.2. Beoordeling of de geboekte vooruitgang voldoende is om de mijlpalen en streefdoelen uiteindelijk te bereiken, met vermelding van eventuele genomen of geplande corrigerende maatregelen	33
Unieprioriteit: 1 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij	33
Unieprioriteit: 2 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur	34
Unieprioriteit: 3 - Bevordering van de tenuitvoerlegging van het GVB	34
Unieprioriteit: 5 - Bevordering van de afzet en verwerking	34
Unieprioriteit: 6 - Bevordering van de uitvoering van het geïntegreerd maritiem beleid ..	35
Unieprioriteit: 7 - Technische bijstand	35
12. Horizontale beginselen van de uitvoering	36
12.1. Een beoordeling van de uitvoering van specifieke acties teneinde rekening te houden met de beginselen van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ten aanzien van partnerschap en meerlagig bestuur, met de klemtoon op de rol van de partners bij de uitvoering van het programma	36
12.2. Een beoordeling van de uitvoering van specifieke acties teneinde rekening te houden met de beginselen van artikel 7 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ten aanzien van de bevordering van gelijkheid van mannen en vrouwen en non-discriminatie, met inbegrip van toegankelijkheid voor personen met een handicap en de regelingen om de integratie van het genderperspectief in het operationeel programma te waarborgen	37
12.3. Een beoordeling van de uitvoering van specifieke acties teneinde rekening te houden met de beginselen van artikel 8 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ten aanzien van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van een overzicht van de acties die zijn uitgevoerd om duurzame ontwikkeling te bevorderen.	37
13. Verslag over de steun die is gebruikt voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering	39
14. Slimme, duurzame en inclusieve groei	39
15. Vraagstukken die van invloed zijn op de prestaties van Het Programma – prestatiekader	40
16. In voorkomend geval, de bijdrage aan macro-regionale en zeebekken-strategieën	41

1. Identificatie van het jaarlijkse uitvoeringsverslag

CCI	2014NL14MFOP001
Titel	Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij Jaarlijks uitvoeringsverslag 2023
Versie	mei 2024
Verslagjaar	2023
Datum van goedkeuring van CvT	30 mei 2024

2. Introductie

Het jaar 2023 stond in het teken van de afronding van het Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij (EFMZV). Aan het einde van 2023 liep de subsidiabiliteitsperiode van het fonds af, er is in 2023 daarom niet meer ingezet op de selectie van nieuwe subsidieprojecten. De focus lag voornamelijk op het bevorderen van betalingen voor lopende projecten. Er zijn nog wel enkele nieuwe overheidsopdrachten geselecteerd.

Er blijft een kloof zichtbaar tussen wat is gecommitteerd en wat is uitbetaald en gedeclareerd. Het Nederlandse OP heeft ingezet op innovatieve projecten waarbij het tijd heeft gekost om op gang te komen, en kosten te maken. Dit maakt dat betaalaanvragen pas na enige tijd worden ingediend. In de laatste jaren wordt er nauwer toegezien op het regelmatig indienen van betaalverzoeken door begunstigden hiertoe aan te sporen. Er zijn meer contactmomenten tussen begunstigden en RVO waarbij afspraken worden gemaakt over de in te dienen betaalverzoeken. Helaas heeft corona bij veel projecten tot vertraging in de uitvoering geleid. Dit heeft zijn doorwerking gehad op betaalverzoeken, die ook werden uitgesteld. In 2022 en 2023 zijn er daarom verscheidene aanvullende maatregelen genomen om het tijdig indienen van vaststellingsverzoeken te stimuleren. Deze inzet heeft er toe geleid dat alle vaststellingsverzoeken eind oktober 2023 zijn ontvangen.

Verder heeft er in de zomer van 2023 een programmawijziging plaatsgevonden om ervoor te zorgen dat het nog beschikbare budget van het EFMZV optimaal kan worden ingezet. De voornaamste verschuiving heeft plaatsgevonden van het budget voor controle (artikel 76) naar het budget voor datacollectie (artikel 77). Dit in verband met de ingebrekestellingen die lopen in het kader van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB) waardoor er een betaalstop is ingesteld op projecten vallend onder artikel 76. De projecten die onder artikel 76 werden gefinancierd zijn met nationale financiering opgevangen.

2.1 Juridisch kader

De bepalingen van het EFMZV zijn vastgelegd in de Verordeningen (EU)nr. 508/2014 en (EU) nr. 1303/2013. Voor subsidies is nationaal aanvullende regelgeving opgesteld in de Regeling Europese EZK- en LNV-Subsidies (REES). Per maatregel wordt een of meerdere aparte modules opgenomen in de REES.

2.2 Focus van het Nederlandse Operationeel Programma

Het Nederlandse OP is gericht op het bevorderen van innovaties voor verduurzaming en rendementsverbetering in de visserij- en aquacultuursector. Dit wordt bereikt door het bevorderen van samenwerking tussen verschillende partijen, het financieren van innovatieprojecten, en het uitzetten van gerichte (onderzoeks)opdrachten vanuit de overheid. Nederland heeft in de uitvoering bewust gekozen voor een beleidsmatige focus, onder andere gebaseerd op de Europa 2020-strategie, het Gemeenschappelijk Visserij Beleid (GVB) en het Geïntegreerd Maritiem Beleid (GMB). In aanvulling daarop zet Nederland gericht in op drie thema's: 1) Invoering van de aanlandplicht, 2) Verdere verduurzaming van de visserij- en aquacultuur en 3) Verbetering van de rendementen in de visserij- en aquacultuurketen. Voor elke unieprioriteit is aan het begin van de programmaperiode een kansen-en-bedreigingen-analyse gemaakt op basis waarvan een behoeften identificatie is opgesteld die sturing biedt bij het creëren van openstellingen en het selecteren van overheidsopdrachten.

Dit beleid biedt focus, waardoor een beperkt aantal maatregelen die geboden worden binnen de EFMZV-Verordening worden gebruikt. Binnen elke maatregel is het aantal openstellingen beperkt, afhankelijk van de jaarlijkse behoefte en omstandigheden binnen de visserij- en aquacultuursector. Een beperkter aantal, thematisch gerichte openstellingen, geeft meer richting aan de inhoud van projecten. Hierdoor sluit, naar verwachting, het aanbod van

projecten beter aan bij het beschikbare budget en zullen minder projecten worden afgewezen. Daarnaast zijn de uitvoeringskosten lager bij een beperkt aantal openstellingen en overheidsopdrachten.

Nederland heeft bewust gekozen om voor de selectie van concrete acties bij innovatieregelingen met een tendersystematiek te werken. Het doel van tendersystematiek is om projecten binnen de visserijsector met elkaar te kunnen vergelijken om zo de beste projecten te selecteren die bijdragen aan de doelstellingen van het OP. Door regelmatig regelingen een beperkte tijd open te stellen, krijgen enkel de beste projecten toegang tot publieke middelen. De kwalitatieve weging van projecten maakt onderdeel uit van de tenderprocedure. Duurzaamheid geldt bij vrijwel iedere openstelling als beoordelingscriterium. Middels het vaststellen van de selectiecriteria kan het Comité van Toezicht in beperkte mate tussentijds bijsturen, zonder dat het OP gewijzigd hoeft te worden.

Bij regelingen waarbij tendersystematiek niet passend is, bijvoorbeeld investeringsregelingen, wordt gewerkt met rangschikking op volgorde van binnenkomst.

2.3 Financieringsinstrumenten

Binnen het EFMZV is geen gebruik gemaakt van een financieringsinstrument.

2.4 Financiële gegevens

Tot en met 2023 is circa 100% van het totale programmabudget gecommiteerd. Van het totale programmabudget is tot en met het einde van 2023 circa 74% betaald aan begunstigden.

In 2023 is circa 17,1 miljoen euro van het EU-deel van het programmabudget gedeclareerd bij de Europese Commissie. In totaal is tot en met 2023 circa 72 % van het totale programmabudget gedeclareerd.

In vergelijking met 2022 lijkt er relatief weinig vooruitgang te zijn geboekt. Dit komt doordat de Rijksrederijkosten die voor datacollectie zijn gedeclareerd in 2022 uit de jaarrekening zijn gehaald in 2023 voor nader onderzoek. Dit ging om een totaal Europees bedrag van 9,9 miljoen euro. Een deel van deze kosten en andere vervangende kosten zullen naar verwachting in 2024 worden gedeclareerd.

Het aantal geselecteerde projecten is tot en met 2023 in totaal 509, in 2023 zijn er een tweetal overheidsopdrachten geselecteerd. Het merendeel van de geselecteerde projecten zijn inmiddels afgerond. Dit betreffen investeringen, compensaties en een merendeel van de meerjarige projecten. Ook een substantieel deel van de overheidsopdrachten is afgerond.

2.5 Indicator gegevens

De outputindicatoren zijn voor de meeste maatregelen gehaald. De resultaatindicatoren zijn voor een deel van de maatregelen niet gehaald. Dit heeft verschillende oorzaken. Zo sluit de indicator niet altijd goed aan bij de aard van het project waardoor het effect van de steunverlening niet goed gemeten kan worden of zijn er externe factoren van veel grotere impact op hetgeen gemeten wordt. Het aanpassen van de indicator had in deze gevallen geen zin omdat er per maatregel slechts tussen een aantal resultaatindicatoren gekozen kon worden. De andere keuzes sloten ook niet aan bij de aard van de maatregel.

3. Uitvoering van de Unieprioriteiten

3.1 Overzicht van de uitvoering

Unieprioriteit 1: Bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2023 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Aan het begin van 2023 liepen er nog 6 overheidsopdrachten onder UP1. Verder zijn er nog twee extra overheidsopdrachten geselecteerd. In totaal zijn 3 overheidsopdrachten afgerond in 2023. 5 overheidsopdrachten waren nog niet volledig administratief afgehandeld door de beheersautoriteit.
- Voor de regelingen onder UP1 waren er nog 17 projecten aan het einde van 2023 niet afgerond. Deze vallen onder de regeling "Samenwerking Wetenschap en Visserij (SaWeVi)". In totaal zijn er 3 projecten afgerond. Veel van de projecten hebben een einddatum aan het einde van 2023 waardoor de vaststellingsverzoeken pas eind oktober zijn ingediend en de projecten dus nog niet afgerond zijn.
- Binnen UP1 is er € 1.583.852 gecommiteerd, er is € 10.481.430 betaald aan begunstigden en er is € 10.069.983 gedeclareerd bij de Europese Commissie (EC) in 2023.
- Aan het einde van 2023 is 101% van het budget van UP1 gecommiteerd, 76% is betaald aan de begunstigden en 73% is gedeclareerd bij de EC.
- Aan het eind van 2023 is circa 74% van de financiële indicator van UP1 gehaald. We verwachten de financiële indicatoren te behalen. Voor alle regelingen zijn budgetten gedeclareerd. De budgetten van de stilligeregeling, en de regelingen innovatie aanlandplicht en innovatie duurzame visserij zijn volledig gedeclareerd. De budgetten die vallen onder de regeling samenwerkingsprojecten wetenschap & visserij moeten grotendeels nog gedeclareerd worden. De kosten van deze meerjarige projecten kwamen later op gang, daarnaast is vertraging opgelopen in de uitvoering vanwege COVID-19.
- De resultaatindicator 1.1 die de verandering in de productiewaarde meet, is niet geschikt om het effect van de steunverlening te meten. De resultaatindicator kijkt naar waarden die, naast de verleende steun, in belangrijke mate worden beïnvloed door externe factoren, zoals prijsbewegingen, de effecten van corona en/of veranderingen in vraag en aanbod. Daarom schatten we in dat de indicator niet gehaald zal worden.
- De resultaatindicator 1.4.B gaat waarschijnlijk niet gehaald worden. Ten eerste is de regeling die hieronder viel (innovatie aanlandplicht) reeds volledig afgerond en het grootste deel van de overheidsopdrachten ook. Ook hier sluit de resultaatindicator niet goed aan bij de aard van de projecten. Zo zijn er bijvoorbeeld meerdere projecten gefinancierd gericht op de uitzet van glas en pootaal, dit heeft geen verband met de verandering in ongewenste vangsten.
- Resultaat indicator 1.7 gaat over de gecreëerde werkgelegenheid. De openstelling jonge vissers heeft aan deze indicator bijgedragen, omdat een nieuw schip waarschijnlijk gepaard gaat met nieuwe werkgelegenheid. De indicator is gehaald.

Voorbeelden van behaalde resultaten:

Kennisproject 'VISwijzer en flyshootvis

VISwijzer is een project dat consumenten in Nederland helpt duurzame keuzes te maken bij het kopen van vis. Het wordt beheerd door de Good Fish Foundation, voorheen bekend als Stichting De Noordzee. VISwijzer classificeert vissoorten op basis van hun duurzaamheid in verschillende categorieën, zoals "Groen" voor duurzaam, "Oranje" voor twijfelachtig en "Rood" voor niet-duurzaam. Deze classificatie is gebaseerd op verschillende criteria, waaronder de status van visbestanden, de vangstmethode en de impact op het ecosysteem.

Enkele voor Nederland belangrijke bestanden (tong, schol) worden sinds een aantal jaren op duurzaam niveau beheerd. Het ontbrak echter bij veel andere soorten zoals poon, rode mul of sepia aan voldoende informatie (data-deficiënt) over het bestand en de visserijdruk. Daardoor is het niet duidelijk of de visserij duurzaam is, en zijn er geen expliciete beheermaatregelen vastgesteld. Daardoor komen deze visserijen ook niet in aanmerking voor MSC-certificering en/of scoren deze soorten "Rood" in de VISwijzer, hetgeen betekent 'liever niet eten'. Omdat veel marktpartijen (o.a. retail & foodservice), maar ook de overheid de VISwijzer gebruiken bij hun inkoopbeleid, kunnen deze data-deficiënte Noordzee-vissoorten niet de markt op stromen.

Dit kennisproject is een concrete eerste stap om een representatief 'data-collectie-protocol' te ontwikkelen voor de flyshootvloot en daarmee een mogelijk verbeterde score in de VISwijzer. Ook werd onderzocht binnen dit project of de flyshootvisserij in aanmerking komt voor een Fisheries Improvement Project.

De flyshootvisserij haalt motivatie uit de verwachting dat de vis uit de rode score van de VISwijzer kan komen, als zij hun beheer op orde maken. Good Fish Foundation vindt dat dit soort stappen voorwaarts precies het effect is wat de VISwijzer als verandermechanisme wil bereiken. Maar de beoordelingsmethode is niet optimaal voor 'gemengde' visserijen. De beoordelingsmethode is gericht op 'doelsoorten'. Als tijdelijke oplossing is in 2016 in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken daarom de bijvangstwijzer ontwikkeld. De flyshootvisserij is een gemengde visserij en vist vooral op ongequoteerde vissoorten. Ofwel, ze vissen wat de Noordzee geeft. Het hele kennissysteem van de VISwijzer is gericht op gequoteerde visserijen. Dit project biedt nu de uitgelezen kans om de VISwijzer aan te passen naar een verbeterde standaard die een structurele oplossing biedt voor de beoordeling van gemengde visserijen.

Dit kennisproject is een unieke samenwerking tussen milieuorganisatie, Good Fish Foundation, beheerder van de VISwijzer, de flyshootvissers van Cornelis Vrolijk/Jaczon en Wageningen Marine Research (WMR). De projectresultaten over de onbekende Noordzeevis zijn gedeeld met de flyshootsector, regionale NGO's, visdetailhandelsector en restaurateurs.

Fully Documented Fisheries (FDF)

Fully Documented Fisheries (Volledig Gedocumenteerde Visserij) is een project dat binnen het EFMZV heeft plaatsgevonden en werd uitgevoerd binnen de BT2-visserij (tongvisserij). Het doel van het project is om een automatische vangstregistratie te ontwikkelen om transparantie en verantwoording te bevorderen binnen de visserijsector door middel van uitgebreide documentatie van alle visserijactiviteiten. Voordelen hiervan is dat er een veel grotere betrouwbaarheid en een veel grotere hoeveelheid data ter beschikking komt, waardoor op termijn de wetenschappelijke basis van het visserijbeheer sterk kan worden verbeterd. Tevens kan een betrouwbare vangstregistratie helpen bij het vereenvoudigen van de regelgeving. Het is een belangrijke voorwaarde om van input- naar output-gebaseerd beleid te kunnen overstappen.

De overheid kan opdrachten uitzetten binnen het kader van Fully Documented Fisheries om de implementatie van dit concept te bevorderen. Deze opdrachten kunnen verschillende aspecten van de visserijsector omvatten, waaronder training van vissers in het gebruik van documentatietools, de ontwikkeling en implementatie van technologieën voor het monitoren van visserijactiviteiten en het bevorderen van beleidsmaatregelen die de volledige documentatie van visserijactiviteiten ondersteunen.

Volledig gedocumenteerde visserij kan bijdragen aan een meer duurzame en verantwoorde visserijpraktijk door het bevorderen van nauwkeurige gegevensverzameling, het verminderen van illegale visserijactiviteiten en bijvangst, het verbeteren van de traceerbaarheid van visserijproducten en het verhogen van het vertrouwen in de visserijsector als geheel. De specifieke inhoud en uitvoering van opdrachten binnen het kader van Fully Documented Fisheries kunnen variëren afhankelijk van de doelstellingen en prioriteiten van de betrokken overheid en de visserijsector.

Het project draagt bij aan het vergaren en verspreiden van kennis ten behoeve van verduurzaming of energie-efficiëntie of rendementsverbetering in de visserijketen. Het gaat hierbij in de eerste plaats om verduurzaming: het versterkt in grote mate de wetenschappelijke basis voor een duurzame exploitatie van visbestanden. Het gaat hier om zowel de grote commerciële bestanden als de impact op kwetsbare en niet-commerciële soorten. Daarnaast is dit pilotproject een voorwaarde voor het verkrijgen van een uitzondering op de aanlandplicht voor de komende drie jaar. Het achterblijven van deze uitzondering zou een grote economische impact hebben op de betrokken visserijbedrijven.

Unieprioriteit 2: Bevordering van een ecologisch duurzame, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur, die doelmatig met natuurlijke hulpbronnen omgaat

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2023 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Onder UP2 zijn er in 2023 geen overheidsprojecten voortgezet of afgerond.
- Er is in 2023 één project vastgesteld. Dit betrof het project "een doorslaggevende stap naar duurzame palingweek".
- In totaal lopen er nog 5 innovatie aquacultuurprojecten. Ook deze projecten liepen eind 2023 pas af.
- Er zijn geen nieuwe bedragen gecommiteerd in 2023.
- In 2023 is er in totaal € 723.164 betaald aan begunstigden binnen UP2.
- Binnen UP2 is er in totaal € 1.126.349 gedeclareerd bij de Europese Commissie in 2023.
- Aan het einde van 2023 is 100% van het totale EFMZV-budget voor UP2 gecommiteerd. Door de OP-wijziging waarbij het budget voor UP2 is verhoogd, ligt dit percentage lager dan vorig jaar.
- Aan het einde van 2023 is 84% van het totale EFMZV-budget binnen UP2 betaald aan de begunstigden.
- Eind 2023 is van het totaal beschikbare budget binnen UP2 84% gedeclareerd bij de Europese Commissie.
- Door de OP wijziging is de outputindicator voor artikel 47 naar boven bijgesteld naar 16 in plaats van 13. Deze indicator zal niet gehaald worden omdat er in totaal 13 afgeronde en nog lopende projecten zijn.
- Aan het einde van 2023, is circa 84% van de financiële indicator van UP2 gehaald. We verwachten de financiële indicatoren te behalen. De compensatieregeling voor Covid-19 is volledig gedeclareerd, voor de innovatieprojecten lopen de declaraties achter. Ook in dit geval is dit te wijten aan het laat op gang komen van projectkosten.
- Ook voor de resultaatindicator 2.2, die de verandering in waarde van de aquacultuurproductie meet, geldt dat deze niet geschikt is om het effect van de steunverlening te meten. De EFMZV subsidie is gericht op innovatie projecten en heeft naar verwachting pas na enige tijd werkelijk invloed op de productiewaarde. Waarschijnlijk is de invloed nog niet zichtbaar op het moment dat de subsidiabele activiteit wordt afgerond. Daarnaast geldt dat de productiewaarde door veel andere factoren wordt beïnvloed, waardoor het effect van de subsidie niet valt vast te stellen. Voorbeelden van deze andere factoren zijn: de kosten van grondstoffen en prijsbewegingen van aquacultuurproduct.

Voorbeelden van behaalde resultaten op de volgende pagina:

Zeeuwse landoester: De ontwikkeling van een kweekstelsel voor duurzame oesterkweek op land.

De laatste jaren neemt de oesterkweek steeds verder af. De combinatie van het herpesvirus en de oesterboorder (een roofslak welke een gat in de oesters boort en zich aan de oesters tegoed doet tot de oester sterft) zorgen ervoor dat steeds minder oesters consumptiebaar bereiken en aan de markt kunnen worden geleverd. Zo werden in de sector tot zeven jaar geleden jaarlijks 40 miljoen creuse oesters geproduceerd, maar waren dit afgelopen jaren nog slechts 15 miljoen creuses. Momenteel trachten kwekers met name schade door de oesterboorder tegen te gaan, door terug te grijpen op tafelkweken. Echter is dit proces zeer arbeidsintensief. Seafarm ziet hier dan ook een kans om een innovatieve kweekmethode te ontwikkelen voor oesters op land.

Binnen dit project heeft Seafarm een innovatief, volledig controleerbaar kweekstelsel ontwikkeld voor de duurzame, economisch rendabele, grootschalige oesterkweek op land. Met dit stelsel kan uitval door de oesterboorder en het herpes virus worden voorkomen en de kwaliteit van de oesters worden verhoogd. Het uiteindelijke doel van Seafarm is het kweken van 5 miljoen oesters op jaarbasis met minimale arbeid en met kwaliteit vergelijkbaar met de tafeloesters.

De innovatieve ontwikkeling van deze systemen zal leiden tot een blauwdruk van een zeer duurzame oesterkwekerij op land. Met de resultaten van dit project wordt getracht andere kwekers aan te moedigen te beginnen met de kweek van oesters op land, om zo de verliezen voor de oestersector ten gevolge van de oesterboorder te minimaliseren. De te ontwikkelen technieken zijn (met enige doorontwikkeling) ook toepasbaar voor andere schelpdiersoorten. Zo beoogt Seafarm in de toekomst onder andere uit te breiden naar venusschelpen en tapijtschelpen.

De voordelen van dit nieuwe stelsel vertalen zich in een hoger productievolume van hoogwaardige oesters tegen een lagere kostprijs vergeleken met de traditionele kweek doordat het aantal uren wordt verminderd. Het stelsel zal daarbij een betrouwbaar en consistent kweekproces opleveren waardoor de economische risico's in het kweekproces verdwijnen. Hierdoor worden kosten bespaard ten opzichte van het reguliere kweekproces. Verder leidt dit project tot meerwaarde creatie voor de oestersector, omdat door de volledige controle over de waterkwaliteit, voeding en kweekomstandigheden van het kweekstelsel de kwaliteit van de oesters sterk kan worden verhoogd.

Binnen het project wordt de kennis actief gedeeld in de sector. Seafarm en Fry Marine zijn de centrale locatie van AquaValley, waar partijen in een collectief zijn gebundeld met expertise en kweekbedrijven in tonijn, garnalen, tong, oesters en algen.

Glasaal uit Volendam: Doorslaggevende stap naar duurzame palingkweek.

De Europese paling populatie (*Anguilla anguilla*) wordt bedreigd door onder andere obstakels in hun trekroutes, afname van leefgebied, vervuiling, ziektes en overbevissing. De palingstand in Nederland is in de afgelopen vijftig jaar met 95% gedaald. De hoeveelheid jonge aal die binnentrekt vanuit zee is slechts 1,5% van de hoeveelheid die tussen 1960-1979 binnentrok, blijkt uit onderzoek van ICES, de internationale raad voor onderzoek naar de zee.

De huidige palingkweek is afhankelijk van wilde glasaal (jonge paling). Voor de kweek van paling wordt wilde glasaal opgevisst. Deze glasaal wordt vervolgens in kwekerijen opgekweekt tot marktformaat. Glasaal Volendam is opgericht om een oplossing te bieden voor de sterke daling in de aanvoer van de uit het wild gevangen glasaal t.b.v. de palingsector; er is een quotum van kracht om de stand van de paling in Europa te verzekeren. Glasaal Volendam wil de benodigde glasaal voor de kweek van paling zelf gaan produceren, op volledig duurzame wijze, uit zelf gekweekte palinglarven.

Glasaal Volendam heeft de ervaring en techniek in handen, waarmee op grote schaal gezonde glasaal larven geproduceerd kunnen worden. Deze dieren bevinden zich in het levensstadium waarin voedselopname, voedselvertering en groei potentieel kan plaatsvinden. Middels uitvoerig onderzoek is Glasaal Volendam zover gekomen dat de paring (incl. hormonale behandeling), het verkrijgen en uitkomen van eieren, en ook de overleving van de larven in de eerste levensfase, volledig worden gecontroleerd.

Het kweken van palinglarven kent nog slechts één knelpunt: het voer voor larven. Over het type voedsel dat de larven in de natuur tot zich nemen is niets bekend, behalve enige indicaties op basis van DNA-onderzoek aan wilgenbladlarven (het stadium na larve en vóór glasaal). De ontwikkelingen in de wetenschappelijke literatuur worden nauwlettend gevolgd. Onderzoekers van Glasaal Volendam zijn in contact met binnenlandse en buitenlandse voedingsdeskundigen en marien-biologen om mogelijke aanwijzingen experimenteel te toetsen. Inmiddels zijn er kleinschalige voedingsexperimenten uitgevoerd en met succes; er zijn meerdere etende larven waargenomen, afgaande op darminhoud en op het voedsel georiënteerd gedrag in de kweekbakken.

Dit project beoogde de realisatie van een volledig nieuw, innovatief en duurzaam kweekproces voor glasaal door middel van het ontwikkelen van een geschikt dieet en voedermethode voor palinglarven, en dat is grotendeels gelukt. Daarnaast zijn binnen het project (kleinschalige) kweeksystemen en kweekprotocollen geanalyseerd en benodigde aanpassingen voor opschaling uitgewerkt. De resultaten van het project hebben er daarmee aan bijgedragen dat Glasaal Volendam in staat is om verder op te schalen en wilgenbladlarven kan produceren.

Unieprioriteit 3: Uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserij Beleid

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2023 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Door de OP wijziging heeft er een budgetoverheveling plaatsgevonden van het budget voor controle projecten (artikel 76) naar datacollectie (artikel 77). Dit in verband met een betaalstop als gevolg van de ingebrekestelling op de aanlandplicht waardoor het budget voor controle niet ingezet kon worden.
- Als gevolg van de wijziging zijn onder artikel 76 4 overheidsopdrachten volledig nationaal gefinancierd en drie overheidsopdrachten voor het gedeelte dat nog gedeclareerd moest worden nationaal gefinancierd. Voor artikel 77 moeten er nog 2 overheidsopdrachten worden afgerond.
- Voor controle geldt dat vrijwel het gehele budget betaald is aan begunstigden en gedeclareerd bij de Europese Commissie. Het gecommitteerde bedrag komt hoger uit omdat er een aantal overheidsopdrachten die eerder verleend zijn, slechts ten dele uit het EMFZV worden gefinancierd.
- Voor datacollectie geldt dat het budget substantieel is verhoogd door de OP wijziging. Het budget is van circa € 28.000.000 naar € 46.000.000 gegaan. Hiervan is meer dan 100% van gecommitteerd en rond 55% uitbetaald en gedeclareerd. In 2023 is een bedrag van € 9.096.436 gedeclareerd.
- Het gedeclareerde bedrag voor 2022 is naar beneden bijgesteld en komt negatief uit omdat de in 2022 gedeclareerde kosten voor datacollectie uit de jaarrekening zijn gehaald voor nader onderzoek. Daarnaast was er in 2022 een bedrag van circa € 18.000 in mindering gebracht ten gevolge van een audit bevinding op datacollectie.
- Aan het eind van 2023 is circa 67% van de financiële indicator (gedeclareerd) van UP3 gehaald en dit is gelijk aan het uitbetaalde bedrag aan begunstigden. De verwachting is dat het volledige budget voor datacollectie voor de afsluiting van het fonds gedeclareerd gaat worden en daarmee de financiële indicator wordt behaald.
- Voor artikel 76 is een outputindicator van 9 projecten opgenomen en is behaald. De outputindicator van 3 projecten van artikel 77 zal ook gehaald worden.
- Voor de resultaatindicatoren geldt dat het causaal verband tussen veel van de projecten en de te meten waarde ontbreekt. Het aanpassen van de IT systemen heeft niet direct invloed op het aantal geconstateerde ernstige inbreuken of de toename van de fysiek gecontroleerde aanlandingen. Voor resultaatindicator 3.A.1 is het aantal geconstateerde ernstige inbreuken van 50 wel gehaald. Inmiddels zijn er 120 ernstige inbreuken geconstateerd. Verder zijn de fysiek gecontroleerde aanlandingen in de jaren 2018 t/m 2023 gestegen. Echter niet met 6%, dus resultaatindicator 3.A.2 is niet gehaald.

Voorbeelden van behaalde resultaten op de volgende pagina:

Datacollectie

Een groot deel van het (wettelijk) visserijonderzoek op zee wordt aangestuurd door Europese wetgeving. De meest invloedrijke wetgeving is de datacollectie verordening (Data Collection Framework, DCF) die aangeeft welke informatie de lidstaten moeten verzamelen voor de ondersteuning van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB). Deze richtlijnen zijn bedoeld om biologische gegevens over de visbestanden en economische en statistische gegevens over de visserij, aquacultuur en verwerkende visindustrie te vergaren. Het onderzoek dat Nederland in het kader van de DCF voor Europa uitvoert is vastgelegd in een Nationaal Programma. Daarnaast zijn er verordeningen die de lidstaten verplichten te rapporteren over het effect van herstelmaatregelen voor paling en bijvangsten van zeezoogdieren in de visserij. Ook moet informatie worden verstrekt over de vangsten in de recreatieve visserij. Een gedeelte van het Europese fonds is bedoeld als steun voor deze projecten gezien de hoge uitvoeringskosten van deze Europese verplichtingen.

Activiteiten binnen dit project bestaan uit:

1. Evaluatie van de visserijsector (verzamelen biologische data): Het gaat hierbij om toestandsbeoordeling, marktmonitoring en bestandopnamen op zee.
2. Het verzamelen en analyseren van tijdreeksen met betrekking tot de activiteiten van de visserij.
3. Verzamelen sociale en economische gegevens van de visserijsector en eventueel de verwerkende industrie.
4. Evaluatie van de Aquacultuursector : Verzamelen en analyseren van sociale, economische en eventueel milieu gegevens.
5. Evaluatie van de effecten van de visserijsector op het Mariene Ecosysteem: richt zich op bijvangsten en zeezoogdieren.
6. Adviestaken: deelname aan verschillende werkgroepen (ICES, STECF), advisering op basis van de regionaal verzamelde data.
7. Programmamanagement: rapportage aan opdrachtgever, uitvoeren datacalls.

Primair resultaat is het verzamelen en aanleveren van data over de samenstelling van de aangevoerde vangst die, samen met andere data, de basis vormt voor de adviezen aan LNV en de Europese Commissie voor de uitvoering van het GVB. Secundair voedt de verkregen data andere verzoeken om advies en biologische studies. Het draagt bij aan de duurzame ontwikkeling van de visserijsector doordat de verzamelde gegevens gebruikt worden voor vangstadvisen. Jaarlijks wordt aan de EC een verslag opgeleverd over de uitgevoerde onderzoeken. Ook wordt een deel van de verzamelde gegevens via Visserij in Cijfers (Agrimatie van WEcR) en via de ICES database gedeeld met het publiek.

Unieprioriteit 5: Bevordering van afzet en verwerking

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2023 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Onder UP5 waren er in 2023 geen overheidsopdrachten voortgezet of afgerond.
- Er zijn in 2023 4 project vastgesteld.
- Er lopen nog 3 projecten onder UP5. Deze vallen onder de regeling Afzetbevordering.
- Binnen UP5 is er geen geld gecommiteerd in 2023.
- In 2023 is er in totaal € 1.300.759 betaald aan begunstigden binnen UP5.
- Er is in totaal € 1.710.411 gedeclareerd bij de Europese Commissie in 2023.
- Aan het einde van 2023 is 100% van het totale EFMZV-budget binnen UP5 gecommiteerd, 69% betaald aan begunstigden en 68% is gedeclareerd.
- Aan het eind van 2023 is circa 68% van de financiële indicator van UP5 gehaald. We verwachten de financiële indicatoren te behalen. Met de afronding van de 3 nog lopende afzetprojecten zal het resterende budget bijna volledig worden ingezet.
- De outputindicator voor artikel 66 zal niet gehaald worden. Dit heeft te maken met het niet opnieuw openstellen van de regeling voor productieplannen in de jaren 2021 en 2022, omdat dit budget is ingezet voor coronamaatregelen. Als gevolg hiervan blijft de outputindicator staan op 49 projecten en zal het streefdoel van 57 projecten niet worden gehaald.
- De gegevens over de resultaatindicatoren fluctueren significant. De subsidie heeft weinig effect op de gemeten verandering in de waarde van de eerste verkoop van de PO's. Deze zal naar verwachting dan ook niet gehaald worden, kijkende naar de huidige cijfers.

Voorbeelden van behaalde resultaten op de volgende pagina:

MMO: Meer doen voor mosselen en oesters

De mossel is het belangrijkste product uit de Nederlandse schelpdierenkweek. In Nederland worden jaarlijks gemiddeld 52,5 miljoen kilo mosselen geproduceerd. Zowel de mosselen als de oesters groeien onder volledig natuurlijke omstandigheden. Ook zijn de mossel- en oestervisserij door de Marine Stewardship Council (MSC) erkend als een duurzame visserij en mogen daarom het MSC-keurmerk voeren. Ondanks de populariteit heeft de mossel en oestersector in de voorbijaande jaren een flinke tegenslag moeten verwerken vanwege de COVID-19 pandemie en de natuurlijke bedreigingen van de schelpdieren zoals exoten en ziektes zoals het oester-herpesvirus.

Het project "Meer doen voor mosselen en oesters" is een initiatief dat gericht is op het verbeteren en stimuleren van de kweek en de bescherming van mosselen en oesters in Nederland. Dit project valt binnen het kader van het beleid voor de aquacultuur en de bescherming van de biodiversiteit. Met het project wil de PO Mosselcultuur de bekendheid met en het imago van Zeeuwse mosselen en oesters in Nederland en in Vlaanderen verbeteren en daar tevens de vraag vergroten. Doelgroepen zijn primair de huidige gebruikers van mosselen en oesters, vooral 50+, waarbij er werd gestreefd om nadrukkelijk te willen verjongen naar 35+. Er is gekozen voor deze doelgroep (35+) omdat dit de consumenten zijn die reeds enigszins open staan voor de consumptie van mosselen en oesters, echter hun aankoopfrequentie is gemiddeld zeer laag. Er kan dus relatief makkelijk groei worden gerealiseerd door juist deze doelgroep aan te sporen om vaker mosselen en oesters te consumeren. Daarnaast sluit het project ook aan bij het programma TOP Mosselen, door zich met specifieke activiteiten te richten op verdere verjonging en heel specifiek op de 25- tot 35-jarige boodschappers. Het project had een looptijd van 16 januari 2021 en eindigde op 31 oktober 2023.

Om de projectdoelstelling te realiseren, is een strategisch plan ontwikkeld, waarin 5 strategieën zijn geformuleerd. De 5 strategieën zijn achtereenvolgens:

1. Seizoenstart per deelsector extra onder de aandacht brengen van de consument door inzet op maximale vrije publiciteit.
2. Aandacht voor snelle, gemakkelijke bereiding door inzet van bekende chefs en influencers en van nieuwe recepten.
3. Inzetten op seizoenverlenging en dus groter gekocht volume en hogere aankoopfrequentie door inzet van mediacampagnes (RTV en online).
4. Herkomst en beleving rond mosselen en oesters benadrukken door activiteiten in Zeeland/ Yerseke ('reinventing roots': emotie/ imago).
5. Versterken van de eigen communicatiemiddelen; de eigen 'owned' online platforms als websites en social mediakanalen. Ook door kennis/expertise met elkaar (bodem/hang/oesters) via dit project te delen.

Unieprioriteit 6: Geïntegreerd Maritiem Beleid

Binnen deze unieprioriteit hebben in 2023 de volgende activiteiten plaatsgevonden:

- Er liepen in 2023 nog 3 overheidsopdrachten onder UP6, waarvan 1 project is afgerond. Daarnaast is er 1 nieuw project verleend.
- Binnen UP6 is er € 120.041 gecommiteerd in 2023.
- In 2023 is er in totaal € 129.896 betaald aan begunstigden en gedeclareerd bij de Europese Commissie.
- Aan het einde van 2023 is 98% van het totale EFMZV-budget binnen UP6 gecommiteerd, 55% is betaald aan begunstigden en gedeclareerd bij de Europese Commissie.
- Aan het eind van 2023 is circa 55% van de financiële indicator van UP6 gehaald. Op basis van de verleende bedragen voor de nog niet afgeronde overheidsopdrachten is de verwachting dat de financiële indicator gehaald gaat worden.
- Voor artikel 80.1.c (GMB) is een outputindicator van 4 projecten opgenomen en voor artikel 80.1.b is een outputindicator van 4 projecten opgenomen. Deze indicatoren worden behaald. Het cumulatieve getal is ten opzichte van eerdere jaren afgenomen van 5 naar 4 omdat een project dat onder 80.1.b hoorde ten onrechte onder 80.1.c stond.
- De uitgevoerde projecten onder UP6 hebben geen directe link met de resultaatindicator. Voor UP6 gelden de resultaatindicatoren 6.2.a - Verandering in de dekking van in het kader van de vogel- en de habitatrichtlijn aangewezen Natura 2000-gebieden en 6.2.b - Verandering in de dekking van andere ruimtelijke beschermingsmaatregelen op grond van artikel 13, lid 4, van Richtlijn 2008/56/EG. Onder UP6 is steun verleent naar onderzoek en daarbij is geen directe correlatie tussen de verandering in de gebiedsdekking van de natura 2000-gebieden of andere ruimtelijke beschermingsmaatregelen. Zie bijvoorbeeld het onderzoek naar ambient noise dat hieronder wordt toegelicht. Dit onderzoek heeft wel impact op verdere beleidsontwikkeling maar dit proces loopt nog en is slechts een van de vele aspecten die worden meegewogen.

Voorbeelden van behaalde resultaten op de volgende pagina:

Ambient noise

De Waddenzee staat sinds 2009 op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Het bereiken (of behouden) van een goede milieutoestand in dit gebied is van groot belang, maar er is momenteel zeer weinig informatie over onderwatergeluid. Daarom is er een pilot gestart om kennis op te bouwen over het verzamelen en analyseren van onderwatergeluid in de ondiepe Waddenzee, en om een eerste inventarisatie te maken van onderwatergeluidsniveaus, waarbij de nadruk ligt op het geluid van het scheepvaartverkeer en de individuele bijdragen van diverse scheepstypen.

De pilot onderwatergeluid Waddenzee heeft waardevolle data opgeleverd uit twee weken opnames langs de vaargeulen tussen Lauwersoog en Schiermonnikoog en tussen Harlingen en Terschelling. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in het geluidslandschap van de Waddenzee en de bijdragen van verschillende scheepstypen. Een aanzienlijk deel van de metingen tijdens scheepspassages langs hydrofoons is van voldoende kwaliteit om het onderwatergeluid van het schip te karakteriseren, dat wil zeggen op het juiste CPA-bereik zonder interferentie van andere schepen. Geautomatiseerde verwerking van de SPL per scheepspassage resulteert in een bruikbare dataset, die kan worden gebruikt voor het analyseren van trends met relevante parameters.

Lessen uit de metingen zijn: Geluidsmonitoring onder water is haalbaar gebleken. Redundantie in metingen is essentieel (één systeem registreerde niet; een ander systeem werd verplaatst). Stromingsgeluid beperkt de metingen van scheepsgeluid bij lage frequentie. Door hydrofoons in een behuizing te plaatsen die de afstand tussen de hydrofoon en de turbulente stroming vergroot, wordt de bijdrage van stromingsgeluid aan de akoestische metingen verminderd. Er bestaan echter geen standaardrichtlijnen voor het ontwerp van een dergelijke behuizing. De behuizing moet transparant zijn voor akoestische golven en tegelijkertijd voldoende robuust zijn om de barre omstandigheden op de offshore meetlocatie te overleven. Waarnemingen bevestigen dat een substantieel deel van de passerende schepen niet door AIS wordt gevolgd, maar dit lijken vooral recreatievaartuigen te zijn, die over het algemeen het geluidslandschap niet domineren.

De pilot is succesvol gebleken en biedt een uitstekend startpunt voor verder onderzoek naar het monitoren van het onderwatergeluid in de Waddenzee via geluidskartering, zoals gedaan voor het diepere water in de Noordzee in het Jomopans-project. Bovendien kan dit onderzoek worden gebruikt om de impact van menselijke activiteiten op het mariene ecosysteem en op zeelevende soorten te beoordelen, evenals om maatregelen te ontwikkelen om geluidsvervuiling te verminderen en de gezondheid van de zee te verbeteren.

Modelling nutrient targets

De EU heeft het EFMZV mede in het leven geroepen om de uitvoering van het EU Geïntegreerd Maritiem Beleid (het GMB) financieel te faciliteren. Dit GMB omvat ook de uitvoering van de EU Kaderrichtlijn Mariene Strategie, de KRM, zijnde de milieuparagraaf van het GMB. Eén van de onderliggende doelen is om de toevoer van meststoffen naar de zee in balans te laten zijn met het milieu.

Het project richt zich op het ontwikkelen van modellen en methoden om doelstellingen te stellen voor nutriënten in het mariene milieu, met name in de Noordzee. Nutriënten zoals stikstof en fosfor zijn essentiële voedingsstoffen voor het mariene leven, maar een teveel aan deze stoffen kan leiden tot problemen zoals overmatige algenbloei en zuurstoftekorten, wat schadelijk kan zijn voor het ecosysteem en de visserij. Het doel van deze opdracht is om wetenschappelijk onderbouwde doelstellingen vast te stellen voor de concentraties van nutriënten in de wateren rond Nederland, met als doel een gezond marien milieu te bevorderen en de impact van menselijke activiteiten, zoals landbouw, industrie en afvalwaterlozingen, te verminderen.

De landen in OSPAR (multilateraal zee verdrag waar de Noordzee onder valt) hebben in 2022 voor het eerst een vergelijkbare (coherente) beoordeling van de waterkwaliteit als gevolg van vermisting (eutrofiëring) opgeleverd. Hiermee heeft OSPAR voor dit onderwerp de onder de KRM vereiste vergelijkbaarheid tussen landen enorm verbeterd. De eutrofiëringsbeoordeling wordt opgenomen in het OSPAR Quality Status Report. Dit rapport is de gemeenschappelijke basis voor de eerstvolgende KRM rapportage over Goede Milieutoestand die Nederland (en andere EU landen) in 2024 moet opleveren.

Tijdens deze studie zijn de volgende activiteiten uitgevoerd:

- Kwantificeer grensoverschrijdend nutriëntentransport. – Dit wordt gedaan door tracersimulaties van de nutriëntenbelasting om de bijdrage van elke bron (rivierbekkens, enz.) aan elk van de OSPAR beoordelingsgebieden te bepalen.
- Bepaal het effect van nutriëntenreducties op eutrofiëringsindicatoren. – Simulaties met een bijgewerkte versie van het fysisch-biogeochemische 3D DCSM-FM-model worden uitgevoerd om de chlorofylrespons op de vermindering van de nutriëntenbelasting te schatten.
- Analyse van de reactie van chlorofyl op vermindering van de nutriëntenbelasting. – Observatiegegevens en modelresultaten worden geanalyseerd om de reactie van chlorofyl op veranderingen in de nutriëntenbelasting in verschillende OSPAR-gebieden vast te stellen.

Door het ontwikkelen van nauwkeurige modellen en het stellen van duidelijke doelstellingen voor nutriënteniveaus in de Noordzee, kan deze opdracht bijdragen aan het behoud en herstel van een gezond marien ecosysteem, evenals aan de bescherming van de visserij en andere mariene hulpbronnen.

Technische Bijstand

Voor het EFMZV is in artikel 78 van Verordening 508/2014 bepaald dat technische bijstand op initiatief van de lidstaat subsidiabel is tot een maximum van 6% van het totale bedrag voor het OP. In het OP is 7.730.870 euro opgenomen voor technische bijstand. Hiervan komt 4.980.000 euro uit het Europese budget en 2.750.870 euro uit het nationale budget. Ondertussen is het volledige bedrag reeds gedeclareerd bij de Europese Commissie. Er loopt één project onder technische bijstand, namelijk Uitvoering Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij. Doel van deze opdracht is het EU-conform uitvoeren van subsidieregelingen en overheidsopdrachten.

Werkzaamheden die hier onder vallen zijn onder meer het inrichten van de uitvoeringsketen EFMZV en uitvoeringstaken van het EFMZV, met name de selectie van projecten, managementverificaties en verantwoording. Technische bijstandsmiddelen zijn ook beschikbaar gesteld voor de werkzaamheden van de Certificeringsautoriteit en Auditautoriteit. Activiteiten binnen deze opdracht zijn in lijn met Verordening 1303/2013 artikel 59 lid 1. De opdracht sluit tevens aan op het Operationeel Programma, waarin wordt aangegeven hoe de middelen voor technische bijstand worden besteed. In 2020 zijn de activiteiten conform de opdracht uitgevoerd. In 2020 is de laatste declaratie ingediend voor technische bijstand. Daarmee is het gehele bedrag budget voor technische bijstand gedeclareerd bij de EC.

3.2 Resultaat-, output- en financiële indicatoren voor het EFMZV

Gegevens voor resultaat- en outputindicatoren staan in de bijlage onder tabblad 3.2, tabel 1, tabel 2 en tabel 3.

Tabel 1 geef de resultaatindicatoren weer. De werkelijke realisatie van deze indicatoren zal pas aan het einde van de fondsperiode echt zichtbaar zijn, omdat veel projecten nog niet zijn afgerond en hun effect nog niet meetbaar is.

Verder kunnen er geen constatering worden gemaakt met betrekking tot resultaten en hun bijdrage aan specifieke doelstellingen.

Tabel 2 geef de resultaten op outputindicatoren weer.

Tabel 3 geef de financiële indicatoren weer.

3.3 Financiële data

Gegevens voor financiële data staan in de bijlage onder tabblad 3.3 tabel 4 en tabel 5.

In tabel 4 zijn de financiële gegevens te vinden met betrekking tot comittingering van de EFMZV gelden en ingediende declaraties.

Tot slot zijn in tabel 5 de kosten van buiten het programmagebied uitgevoerde acties opgenomen.

4. Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en genomen corrigerende maatregelen.

4.1 Maatregelen die zijn genomen om aan de ex-antevoorwaarden te voldoen

Op het moment van indiening van het OP is aan alle ex-ante voorwaarden voldaan.

4.2 Kwesties die van invloed zijn op de prestaties van het programma en de genomen corrigerende maatregelen

Coronapandemie

De effecten van de coronapandemie zijn ook in 2023 voelbaar geweest. Meerdere onderzoeksprojecten hebben hun activiteiten moeten pauzeren vanwege de COVID-19 maatregelen. Deze projecten hebben daarom vertraging opgelopen en om uitstel gevraagd. Het gaat voornamelijk om bijeenkomsten en onderzoeksactiviteiten op schepen die vanwege de afstandsregels niet konden worden uitgevoerd. Daarnaast is de achterstand in de gecertificeerde en betaalde budgetten voor de unieprioriteiten 1, 2, 3, 5 en 6 ook te wijten aan het feit dat onder deze prioriteiten langdurige projecten zijn geselecteerd waar aan het begin nog weinig kosten voor werden gemaakt en de einddatum van deze projecten aan het eind van 2023 ligt.

Dit heeft onze volledige aandacht. Er zijn daarom verschillende mitigerende maatregelen getroffen om er zorg voor te dragen dat deze projecten tijdig worden ingediend en afgehandeld. Op die manier kunnen de budgetten tijdig worden betaald en gedeclareerd.

Einde van het fonds

Het einde van het fonds komt in zicht. Begunstigden hebben tot het einde van oktober 2023 de tijd gehad om hun vaststellingsverzoeken bij RVO in te dienen. Er moest in 2023 nog een substantieel deel van het fonds worden uitbetaald naar de begunstigden en gedeclareerd worden bij de Commissie. Er is dan ook ingezet op het strak aansturen op het tijdig indienen van betaalverzoeken en regelmatige contactmomenten met begunstigden. Dit heeft er toe geleid dat alle vaststellingsverzoeken in oktober 2023 zijn ingediend.

Daarnaast is er bij de II (Intermediaire Instantie) ingezet om de capaciteit in de uitvoering uit te breiden en zijn er aanpassingen doorgevoerd in de afhandeling van vaststellingsverzoeken die tot een afname van de behandelingstermijn zouden moeten leiden. Het gevolg hiervan is dat naar verwachting alle nog lopende projecten in de eerste helft van 2024 worden betaald aan begunstigden en gedeclareerd bij de Europese Commissie. Alleen voor de overheidsopdrachten datacollectie loopt dit anders aangezien deze kosten in 2024 moeten worden herbeoordeeld.

Nader onderzoek naar kosten Rijksrederij voor datacollectie

In boekjaar 2022-2023 zijn voor het eerst kosten van de Rijksrederij gedeclareerd die gemaakt zijn voor de datacollectie overheidsopdrachten. Dit ging om de jaren 2015-2019 voor een totaal bedrag van €12,5 mln. Uit de projectaudit op de datacollectie overheidsopdracht is naar voren gekomen dat er onvoldoende zekerheid kan worden gegeven over de gedeclareerde subsidiabele kosten. De kosten van de Rijksrederij worden gedeclareerd op basis van een vereenvoudigde kostenoptie (VKO) die gebaseerd is op het kostprijsmodel (KPM) van de Rijksrederij. De Auditdienst Rijk (ADR) kan de posten uit het KPM onvoldoende aansluiten bij de onderliggende financiële systemen. Omdat aanvullend onderzoek nodig was zijn deze kosten uit de jaarrekening gehaald en zijn ook de kosten voor 2020-2023, circa €8,6 mln., niet gedeclareerd in 2023.

Er zijn verschillende mitigerende maatregelen genomen. De MA en II werken aan een herbeoordelingswijze op basis van werkelijke kosten om ervoor te zorgen dat een deel kosten toch kan worden gedeclareerd in boekjaar 2023-2024. Deze werkwijze wordt uitvoerig afgestemd met de ADR. Daarnaast worden een deel van de kosten opgevangen met kosten die gemaakt zijn door Wageningen Marine Research voor de datacollectie opdrachten en nog niet eerder zijn gedeclareerd. De verwachting is dat met deze maatregelen alsnog het volledige budget voor datacollectie kan worden gedeclareerd.

5. Informatie over ernstige inbreuken en corrigerende maatregelen

De ontvankelijkheid wordt door RVO gecontroleerd bij het beoordelen van de aanvragen tot subsidieverlening. Bij de eindbetaling wordt opnieuw de ontvankelijkheid gecontroleerd. Deze controle wordt vervolgens gedurende vijf jaar na de laatste betaling aan de begunstigde jaarlijks herhaald.

In 2023 zijn geen nieuwe gevallen van onontvankelijkheid geconstateerd, waarbij een marktdeelnemer de verplichtingen uit artikel 10, lid 2 Vo. (EU) nr. 508/2014 niet heeft nageleefd.

6. Informatie over de maatregelen die zijn genomen ter naleving van artikel 41, lid 8

Artikel 41 is niet opgenomen in het Operationeel Programma van Nederland. Daarom is dit onderdeel niet van toepassing.

7. Informatie over de maatregelen die zijn genomen om de bekendmaking van de begunstigten te waarborgen

Publicatie op het web

Voor concrete acties van openbaarmaking van een EFMZV update, publiceert de RVO minimaal twee keer per jaar een lijst. De lijst wordt gepubliceerd op www.rvo.nl/openbaarmaking-efmzv, op de pagina `Europees Fonds voor Maritieme Zaken en Visserij` onder resultaten van het Fonds. Via de EFMZV pagina wordt ook andere informatie gegeven over de resultaten van het programma, zoals [de jaarverslagen](#). Er is ook een verwijzing opgenomen naar [Europa om de hoek](#). Dit is het gezamenlijk platform voor alle EU-fondsen, hier staan alle EFMZV-projecten op. De EU-fondsen zijn ook gezamenlijk gestart met een doorlopende campagne. Dit houdt in dat gedurende het jaar aandacht wordt besteed via de website en via social media aan de verschillende projecten van de verschillende fondsen.

8. Activiteiten in verband met het evaluatieplan en samenvatting van de evaluaties

Eindevaluatie EFMZV

In 2023-2024 heeft Sira Consultancy in opdracht van het Ministerie van LNV een eindevaluatie uitgevoerd voor het EFMZV voor de periode 2014-2023. Dit rapport zal aan de Tweede Kamer aangeboden worden en op die manier openbaar worden gemaakt.

Via het EFMZV stelt de Europese Unie geld beschikbaar voor de uitvoering van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid (GVB) en het Europees Geïntegreerd Maritiem Beleid (GMB). Met het EFMZV dragen de verantwoordelijke ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) en van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) bij aan een sterkere en duurzamere economie van de Europese Unie. De wijze waarop beide ministeries uitvoering geven aan het fonds is uitgewerkt in het Operationeel Programma "Duurzaam Vissen voor de Markt". Middels dit programma zet Nederland in op drie hoofdthema's:

- Invoering van de aanlandplicht;
- Verdere verduurzaming van de visserij en aquacultuur;
- Verbetering van de rendementen in de visserij en aquacultuurketen.

Aanvragers konden tot 2021 voor het laatst subsidies aanvragen uit het EFMZV. Het fonds is op 31 oktober 2023 geëindigd, dit was de laatste dag dat begunstigden hun zaken konden regelen, waaronder het aanvragen van de subsidievaststelling. Het is de verwachting dat in 2024 alle financiën zijn gedeclareerd. Sira Consultancy heeft in de evaluatie naar de doeltreffendheid en doelmatigheid van het EFMZV uitgevoerd. De doelstellingen van de eindevaluatie EFMZV zijn als volgt:

1. Het geven van inzicht in de bijdragen van de opengestelde regelingen en subsidies aan de gestelde doelen en Unieprioriteiten uit het Operationeel Programma.
2. Het met de verkregen inzichten doen van concrete suggesties voor een volgend (toekomstig) fonds, waarbij in het bijzonder wordt gekeken naar wat behouden moet blijven, wat verbeterd kan worden, alsmede de bestedingen van het budget aan de Unieprioriteiten.

De eindevaluatie heeft de uitwerking van het EFMZV als aannemelijk doeltreffend beoordeeld aan de hand van drie criteria: (i) de hoeveelheid toegewezen budget, (ii) het aantal geselecteerde projecten en overheidsopdrachten en (iii) het percentage goedgekeurde subsidieaanvragen. De resultaten zijn vergeleken met de streefwaarden zoals vastgelegd in het Operationeel Programma, zowel voor individuele subsidieregelingen als per Unieprioriteit en in zijn totaliteit. Sira Consultancy heeft een doeltreffendheidsladder opgesteld en op basis van de consolidatie en analyse van de onderzoeksgegevens het fonds beoordeeld als aannemelijk doeltreffend. Er is voldoende bewijs dat gesubsidieerde projecten en overheidsopdrachten bijdragen aan de doelstellingen van het EFMZV:

i Van het beschikbare subsidiebudget van € 132,2 miljoen is gedurende de fondsp periode € 132,3 toegekend aan projecten en overheidsopdrachten. Kijkend naar de diverse Unieprioriteiten, dan ligt het percentage budgetuitputting tussen de 93% en 104%.

ii In het Operationeel Programma is een totale streefwaarde van 497 projecten opgenomen. Van het beoogde aantal van 497 projecten is gedurende de fondsp periode voor 507 projecten financiële steun toegekend (102%). Dit aantal is inclusief Technische bijstand (N=1) en exclusief projecten waarvoor in eerste instantie subsidie was toegekend, maar die later zijn ingetrokken.

iii In de periode 2014-2023 zijn in totaal 632 aanvragen ingediend. Hiervan hebben 507 projecten en overheidsopdrachten subsidie toegekend gekregen. Dit komt overeen met een honoreringspercentage van 80%. Dit betekent dat vier van de vijf aanvragen voldoen aan de gestelde vereisten en criteria.

Op basis van deze criteria is de conclusie dat de doelgroep het EFMZV goed weet te vinden, aangezien er meer dan voldoende subsidieaanvragen worden ingediend en ook worden gehonoreerd. Dit wijst erop dat de opengestelde subsidieregelingen goed aansluiten op de behoeften en prioriteiten van de doelgroep. Deze bevindingen worden tevens bevestigd vanuit interviews met vertegenwoordigers van de overheid en de doelgroep. Hierbij is aangegeven dat de eigen bijdrage van begunstigen leidt tot een grotere verantwoordelijkheid en betrokkenheid bij het project en daarmee tot een zorgvuldiger beheer van toegewezen middelen. Omdat vier van de vijf subsidieaanvragen wordt gehonoreerd, is het honoreringspercentage van het EFMZV als hoog beoordeeld.

Sira concludeert hieruit dat de kwaliteit van subsidieaanvragen voldoende tot goed is (en gedurende de fondsperiode steeds beter is geworden), maar ook dat er sprake is van een functionerend subsidieproces. Dit geldt zowel voor subsidieaanvragen waarbij sprake is van een tender (en daarmee beoordeeld worden door de adviescommissie EFMZV), als voor de overige openstellingen. Op basis van de gereconstrueerde beleidstheorie is het aannemelijk dat projectvoorstellen die de selectieprocedure doorstaan, ongeacht het type openstelling, leiden tot de uitvoering van hoogwaardige projecten die de sector helpen en de concurrentiepositie versterken. Positief ten aanzien van doeltreffendheid is dat het EFMZV een adaptief fonds is dat flexibel reageert op veranderende omstandigheden. Zo was Nederland een van de eerste lidstaten van de Europese Unie die de Covid-19 stilligeregeling opende, een vergoeding voor het tijdelijk stopzetten van visserijactiviteiten tijdens de Covid-19-pandemie. Bovendien wordt indien nodig budgetten overgeheveld van de ene Unieprioriteit naar de andere. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer binnen een Unieprioriteit het aantal geselecteerde projectvoorstellen hoger is dan verwacht of wanneer er sprake is van onderuitputting van budgetten. Zowel de budgetten als de streefdoelen worden dan aangepast via een wijziging van het Operationeel Programma. Geïnterviewde partijen geven aan dat thematisch gerichte openstellingen focus en houvast bieden voor de uit te werken subsidieaanvragen (projectvoorstellen). Sira doet op basis van de beoordeling van doeltreffendheid van het EFMZV een aantal aanbevelingen om de effectiviteit te verbeteren en de praktische uitvoering van het nieuwe fonds (EMFAF) te optimaliseren:

- Het ontwikkelen van beleidstheorie voor elke subsidieregeling binnen een UP biedt het ministerie van LNV een raamwerk om specifieke doelen vast te stellen, te herzien en te evalueren. Door regelmatige evaluaties gedurende de looptijd van het fonds kunnen best practices worden geïdentificeerd, tekortkomingen worden gecorrigeerd en de transparantie en verantwoording worden bevorderd voor belanghebbende;
- Borg flexibiliteit in de openstellingen door ruimte te maken voor 'afwijkende', maar relevante projectvoorstellen die niet aan de criteria voldoen. Dit draagt bij aan een gevarieerder en impactvoller portfolio van gefinancierde projecten;
- Heroverweeg het cofinancieringspercentage voor kleine ondernemingen door het invoeren van een eigen bijdrage voor gesubsidieerde projecten. Een eigen bijdrage vergroot de betrokkenheid en verantwoordelijkheid van deelnemende partijen. Echter, het verlagen van deze bijdrage kan de deelname van kleinere ondernemingen bevorderen, wat hun financieringskansen vergroot en bijdraagt aan de groei van het mkb. Het wordt niet aanbevolen om de eigen bijdrage volledig af te schaffen, omdat dit een negatieve invloed kan hebben op de betrokkenheid en kwaliteit van de projectuitvoering;
- Reduceer administratieve lasten door standaardisatie van rapportageformaten, vereenvoudigde c.q. minder indieningsvereisten en ondersteuning aan aanvragers, kunnen deze lasten verminderen. Begrijpelijke definities en eenduidige begrippen minimaliseren misverstanden en juridische geschillen, terwijl afgestemde controle-intensiteit op risicoprofielen de lasten voor begunstigen kan verminderen en de effectiviteit van controle-instanties kan vergroten. Het reduceren van administratieve lasten maakt het subsidieprogramma toegankelijk, bevordert de betrokkenheid van begunstigen en verbetert de uitvoering van projecten, wat leidt tot een effectiever gebruik van EFMZV-financiering en tot een grotere impact.
- Ontwikkel en hanteer relevante en meetbare resultaat- en outputindicatoren. Een onderscheid tussen output- en resultaatindicatoren is belangrijk. Output meet

prestaties, terwijl resultaat de impact van projecten meet. Door beide indicatoren gedurende de fondsperiode te evalueren, kan het ministerie van LNV de effectiviteit en efficiëntie van het EFMZV gericht monitoren en indien nodig bijsturen.

Uit interviews met vertegenwoordigers van zowel de sector als de overheid blijkt dat er aarzeling bestaat om via het EFMZV initiatieven te ontwikkelen die de innovatie en samenwerking tussen verschillende partijen in de Nederlandse visserij- en aquacultuursector bevorderen. Dit heeft te maken met de complexiteit en administratieve lasten die aanvragers ervaren bij het aanvragen van een subsidie uit een EU-fonds. Ook ontbreekt compensatie voor inkomstendering uit het fonds bij deelname aan projecten en bestaat het risico op terugvordering van subsidie wanneer projecten in de praktijk anders worden uitgevoerd dan bij de subsidieaanvraag beschreven. Deze terughoudendheid heeft belangrijke gevolgen voor innovatie, aangezien het beperken van de toegang tot financiering en de angst voor terugvordering van subsidie de motivatie om innovatieve projecten te starten of voort te zetten kan verminderen. Dit beperkt op zijn beurt het potentieel voor groei en duurzaamheid in de sector via het EFMZV. Sira heeft daarom de volgende aanbevelingen gedaan:

- Compenseer (gedeeltelijk) inkomstendering als gevolg van een genomen risico bij deelname aan gesubsidieerde projecten, zodat ondernemers gestimuleerd worden om sneller potentieel innovatie projecten te starten. Zo wordt innovatie en duurzaamheid in de sector versneld.
- Verbeter communicatie en transparantie over procedures, vereisten en verwachtingen om de efficiëntie van het subsidiefonds te verbeteren. Heldere informatie vermindert fouten en vertragingen in aanvragen waardoor de uitvoeringskosten kunnen dalen.
- Het actief ondersteunen aan de voorkant, tijdens en aan de achterkant aan begunstigden samen met heldere communicatie, verlaagt de uitvoeringskosten en verbetert de efficiëntie op lange termijn. Het organiseren van start- en eindgesprekken met alle projectpartners bevordert een gezamenlijk begrip van projectrisico's en resultaten, wat leidt tot een succesvollere uitvoering en continue verbetering.

De doelmatigheid van het EFMZV is beperkt en beoordeeld aan de hand van drie criteria: (i) de uitvoeringskosten van de uitvoeringsorganisatie RVO, (ii) administratieve lasten van aanvragers en (iii) ervaren lasten van aanvragers. De uitvoeringskosten van RVO zijn kwantitatief geëvalueerd, de (ervaren) administratieve lasten uit de interviews zijn kwalitatief geëvalueerd. Op basis van de consolidatie en analyse van bevindingen, is de conclusie dat het EFMZV niet efficiënt is in het bereiken van de beoogde doelen.

- Voor de uitvoeringskosten van de overheid is gekeken naar de uitvoeringskosten van de uitvoeringsorganisatie RVO voor het verwerken van aanvragen, alsmede ook de kosten voor de verantwoording, vaststelling, toezicht en communicatie. Het totaal beschikbare budget van het EFMZV gedurende de volledige programmaperiode bedraagt €132,2 miljoen. Gedurende de periode 2014-2021 waarin het mogelijk was om aanvragen in te dienen, bedroegen de uitvoeringskosten van alleen RVO €20,3 miljoen, wat overeenkomt met een doelmatigheidspercentage van 15,4%. Wanneer de periode tot en met 2023 in ogenschouw wordt genomen (waarin enkel nog lopende projecten worden afgehandeld) bedroegen de uitvoeringskosten voor RVO in totaal €28,5 miljoen, wat overeenkomt met een doelmatigheidspercentage van 21,6%. Bij andere EU-fondsen ligt dit percentage gemiddeld tussen de 10-13%. Deze afwijking suggereert dat de uitvoeringskosten hoger zijn dan gewenst.
- De doelmatigheid van het EFMZV hangt niet alleen af van de kosten van de overheid, maar ook van de tijd en kosten die aanvragers kwijt zijn aan administratieve taken. Uit de afgenomen interviews zijn er aanwijzingen gevonden dat er stappen worden ondernomen om de administratieve lasten voor aanvragers en begunstigden zoveel mogelijk te beperken. Daarnaast wordt de communicatie en ondersteuning vanuit RVO als positief beoordeeld. Dit wijst op een efficiënt verlopend proces en een positieve relatie tussen subsidieverstrekker en ontvangers.

Daarnaast wordt bij elk openstellingsbesluit door het ministerie van LNV een inschatting gemaakt van de verwachte regeldruk en wordt deze ter toetsing voorgelegd aan de

Adviescommissie Toetsing Regeldruk (ATR). De bevindingen tonen aan dat ATR meestal dictum 1 (geen aanpassingen nodig) of dictum 2 (lichte aanpassing vereist) adviseert. Dit betekent in de praktijk dat het subsidieproces zodanig is ontworpen dat het niet overmatig belastend is, in overeenstemming met de criteria van de ATR.

Concluderend op de voorgaande kwalitatieve en kwantitatieve bevindingen is de doelmatigheid van het EFMZV beperkt. Hoge uitvoeringskosten van RVO alsook de ervaren administratieve lasten van aanvragers en begunstigen dragen bij aan deze beoordeling. De administratieve lasten zorgen ervoor dat het merendeel van de aanvragers externe subsidieadviseurs inschakelen. Dit betekent dat een deel van de toegekende EFMZV-subsidie naar adviseurs gaat in plaats van projecten. Sira doet de volgende aanbevelingen gericht op het verbeteren van de doelmatigheid:

- Vaststellen specifieke afspraken over de norm voor uitvoeringskosten in relatie tot het beschikbare budget. Het vaststellen van een norm (bij andere EU-fondsen ligt het doelmatigheidspercentage tussen de 10-13%) kan helpen om de doelmatigheid van het subsidiefonds te verbeteren bij het volgende fonds (EMFAF). Een doelmatigheidsnorm fungeert als een stimulans voor continue verbetering. Het daagt de betrokkenen uit om efficiënter te werken en processen te optimaliseren om aan de norm te voldoen.
- Reduceer of combineer het aantal subsidieregelingen voor de kostenefficiëntie.
- Regelmatig en systematisch monitoring en evaluatie van de uitvoeringskosten en administratieve lasten, zodat knelpunten en inefficiënties sneller worden geïdentificeerd en aangepakt. Idealiter vindt monitoring en evaluatie plaats per subsidieregeling gedurende de fondsperiode, waarbij het proportionaliteitsprincipe wordt toegepast.
- Het borgen van tijdig indienen van betaalverzoeken door begunstigen, om zo uitvoeringskosten te beperken. Nauwlettend toezicht, actieve aanmoediging en regelmatig contact met begunstigen zijn cruciaal voor een effectief beheer.

Daarnaast opereert het EFMZV binnen een complexe dynamiek van omgevingsfactoren die van invloed zijn op de prestaties en effecten van de gesubsidieerde projecten. Zo zijn er onder het EFMZV vele complexe en langdurige projecten, waarvan de impact vaak pas op lange termijn zichtbaar is door variabele omgevingsfactoren. Ook zijn er vele externe invloeden zoals Covid-19, Brexit, veranderingen in wet- en regelgeving, klimatologische en ecologische veranderingen die bijdragen aan de complexiteit van projectuitvoering, wat vaak leidt tot afwijking van het oorspronkelijke projectvoorstel. Daarnaast heeft personeelsverloop binnen RVO invloed op continuïteit van kennis en ervaring, wat een risico vormt voor het inzichtelijke maken van projectprestaties en -effecten. Subsidieadviseurs spelen een cruciale rol bij het interpreteren van de behoeften van de doelgroep en kunnen de prestaties en effecten van projecten beïnvloeden, afhankelijk van hun verdienmodel en keuzes in projectontwerp en beheer. Sira geeft daarom de volgende aanbevelingen om mee te nemen in een volgend fonds:

- Het ontwikkelen van flexibele aanpassingsstrategieën is cruciaal vanwege de impact van externe factoren zoals Covid-19 en Brexit op gesubsidieerde projecten.
- Het opstellen van richtlijnen voor transparantie en integriteit in subsidieadvies is cruciaal om verwachtingen te managen en duidelijkheid te bieden. Dit omvat open communicatie over financiële prikkels en belangenconflicten, evenals het implementeren van controlemechanismen en adviezen in lijn te houden met fondsdoelen en doelgroepbehoeften.
- Het opzetten van een kennisoverdrachtprogramma voor het EFMZV/EMFAF is essentieel om waardevolle kennis te behouden en de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen. Dit programma documenteert en deelt belangrijke inzichten, procedures en best practices tussen ervaren en nieuwe medewerkers, waardoor de afhankelijkheid van individuele kennis wordt verminderd. Hierdoor wordt de consistentie in het beheer en de uitvoering van het fonds versterkt, wat de efficiëntie en effectiviteit van de organisatie bevordert en de leercurve voor nieuwe medewerkers verkort.

Vervolg

Naast de eindevaluatie loopt er een onderzoek van de Audit Dienst Rijk (ADR) naar de overschrijding van de doorlooptijden bij het EFMZV. Dit onderzoek zal in het tweede kwartaal van 2024 worden afgerond. De resultaten van dit onderzoek en de evaluatie worden ingezet voor de verbetering van de uitvoering van het huidige visserijfonds (EMFAF).

9. Publiekssamenvatting

Zie hiervoor het bestand publiekssamenvatting EFMZV 2023.

10. Financieringsinstrumenten

Onder het EFMZV is geen gebruik gemaakt van financieringsinstrumenten.

11. Beoordeling van de uitvoering van het Operationeel Programma

11.1. Beoordeling van gegevens en van de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van het programma

Unieprioriteit: 1 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnenefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij

- 1(a) De beperking van de impact van de visserij op het maritiem milieu, met inbegrip van, voor zover mogelijk, het voorkomen en beperken van ongewenste vangsten.

Maatregelen: Art (37), Art (38), Art (39), Art (44.1c)

Openstellingen: Innovatieprojecten duurzame visserij, Aanlandplichtinnovatieprojecten en overheidsopdrachten

Om innovatieve vismethoden en processen gericht op de aanlandplicht en de verdere verduurzaming van de (garnalen) visserij te stimuleren, is onder Artikel 39 in 2015 de openstelling Aanlandplichtinnovatieprojecten opengesteld. Deze regeling is opgesteld om de Nederlandse vissersvloot bij te staan bij het faciliteren van de aanlandplicht. Vanuit het EFMZV is ingezet op verdere ontwikkeling van meer selectieve vistuigen. Er zijn 4 projecten ingediend en deze zijn allemaal toegekend. De aanlandplichtprojecten worden uitgevoerd door kotters, die tijdens testreizen netinnovaties uitproberen die het mogelijk maken om selectiever te kunnen vissen. Hiermee wordt geprobeerd marktwaardige vis te scheiden van niet-marktwaardige vis.

In 2017 is onder artikel 39 de openstelling Innovatieprojecten duurzame visserij opengesteld. Hierbinnen zijn 3 aanvragen ingediend, 1 hiervan is daadwerkelijk toegekend. Dit project kon echter niet starten omdat er een pulsontheffing voor nodig was die nooit afgegeven is aangezien Europese verbod op pulsvisserij.

Hoewel de visserijsector genoeg redenen tot innoveren benoemt (o.a. verbeteren van de vangsten, verlagen van het brandstofverbruik, het voldoen aan de eisen van een keurmerk, het verhogen van de vangstkwaliteit en het verlagen van de bodemberoering), blijven de innovatieregelingen achterlopen bij de verwachtingen. Het is op voorhand onzeker of een experiment echt iets oplevert. Omdat verlies (o.a. ook het verlies door minder vangst) niet gecompenseerd wordt, is het minder aantrekkelijk voor vissers in een maatschap om aan een

subsidieproject deel te nemen. Ook de kwantitatieve analyse die voorafgaand aan een project gedaan moet worden werkt belemmerend. Alles wordt vooraf ingekaderd in een projectplan, als naderhand de planning afwijkt, moet er een wijzigingsverzoek komen en dat brengt extra administratieve lasten met zich mee.

Het deelnemen aan innovatieve experimenten middels testreizen kan leiden tot visverlet (mislopen van visvangst) en dus omzet. Gezien de stijgende prijzen van vaartuigen en vistuig brengt dit extra financiële risico's met zich mee. Ook sluit de verplichting om van te voren aan te geven welke kotters ingezet worden tijdens een project lastig aan bij de praktijk omdat dit van te voren niet gepland kan worden. De rapportageverplichtingen (inclusief wetenschappelijke verantwoording) worden door vissers tevens als een te grote verantwoordingslast ervaren.

Verder zijn er verschillende overheidsopdrachten uitgezet onder artikel 37 gericht op steun voor het ontwerp en de tenuitvoerlegging van instandhoudingsmaatregelen. Zo zijn er drie overheidsopdrachten uitgevoerd gericht op de uitzet van glas- en pootaal voor de jaren 2016-2021. Verder is er onderzoek gedaan naar de kennislacunes omtrent haaien en roggen in de Noord Zee. Het doel voor 2023 was om 7 projecten te steunen onder artikel 37. Er zijn er echter maar 4 ingediend waarmee de outputindicator niet gehaald wordt.

- 1 (d) De bevordering van het concurrentievermogen en de levensvatbaarheid van ondernemingen in de visserijsector.

Maatregelen: Art (31), Art 33 Art (42), Art (44.2 en 44.e)

Openstellingen: Jonge Vissers, Toegevoegde Waarde en Corona Stilligregeling

De regeling Jonge Vissers is van 2015 t/m 2020 elk jaar opengesteld. In totaal zijn er 18 aanvragen ingediend, waarvan er 11 zijn toegekend en inmiddels afgerond. Dit heeft de verwachtingen van 5 aanvragen aan het begin van de programma periode ruimschoots overtroffen.

In 2018 en 2019 is onder Artikel 42 de regeling Toegevoegde Waarde opengesteld. Hiermee is het mogelijk om investeringen die waarde toevoegen aan visserijproducten steunen. Om te bepalen welke productiemiddelen relevant zijn, is bij de visserijsector opgehaald welke investeringen aan boord nuttig zijn om vis te verwerken. Op basis van deze rondgang is een lijst opgesteld met subsidiabele investeringen waar vissers subsidie voor konden krijgen. Deze benadering heeft tot relatief veel aanvragen geleid. Er zijn 112 aanvragen ingediend, waarvan er 89 zijn toegekend en uiteindelijk 72 zijn vastgesteld.

In 2020 is in reactie op de Corona crisis een stilligregeling opengesteld waarvoor 293 aanvragen zijn ingediend waarvan er 271 zijn toegekend. Dit was conform verwachting.

- 1(e) Het bieden van ondersteuning voor de intensivering van technologische ontwikkeling, innovatie, met inbegrip van het vergroten van energie-efficiëntie, en kennisoverdracht.

Maatregelen: Art (26), Art (28), Art (44.3)

Openstellingen: Samenwerkingsprojecten wetenschap en visserij (SAWEVI), rendementsverbetering en overheidsopdrachten.

De openstelling SAWEVI is in de periode 2017-2021 5 keer opengesteld. Over deze periode zijn 23 projecten verleend voor een totaal van € 16,5 mln. Verder zijn er 7 overheidsopdrachten toegekend onder artikel 28. Deze projecten hebben tot een veelheid aan initiatieven geleid

gericht op technologische ontwikkeling en innovatie in de sector. Zo is bijvoorbeeld het project Fully Documented Fisheries hieronder gefinancierd.

De openstelling Rendementsverbetering is in 2016, 2017 en 2018 opengesteld. In totaal zijn hier slechts 3 van de 14 projecten geselecteerd. Dit hield verband met de gestelde voorwaarden (bijv. dat individuele ondernemingen niet konden aanvragen en de lage bereidheid van de sector).

De algemene bevinding in 2017 was dat de interesse in Unieprioriteit 1 lager uitviel dan verwacht bij aanvang van de programmaperiode. Dit beeld is aan het einde van het fonds wat genuanceerder. Voor wat betreft de innovatieregelingen geldt zeker dat de interesse achterbleef, echter dit geldt niet voor Corona stilligregeling, de investeringsregelingen en de SAWEVI regeling. Daarnaast zijn de overheidsopdrachten ook succesvol ingezet. De verwachting is dan ook dat het volledige budget onder UP1 wordt uitgeput.

Wel heeft de uitvoering van veel projecten vertraging opgelopen door de Corona crisis. Verder heeft het pulsverbod impact gehad op de innovatie bereidheid van de sector en de effectiviteit van het fonds onder UP1 aangezien een deel van de middelen zijn ingezet op onderzoek naar puls en bepaalde acties gepland waren onder UP1 die niet door zijn gegaan vanwege het verbod.

Unieprioriteit: 2 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnenefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur

De selectie van maatregelen van Unieprioriteit 2 is gebaseerd op het Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur. Hierin worden de productie van exclusieve en/of streekproducten en de exploitatie van hoogwaardige kennis en producten in binnen- en buitenland als strategische richtingen benoemd. Daarnaast is er ten gevolge van de Corona crisis een compensatieregeling opengesteld voor de aquacultuur sector.

- 2(a) Het bieden van ondersteuning voor de intensivering van technologische ontwikkeling, innovatie en kennisoverdracht

Maatregelen: Art(47)

Openstellingen: Aquacultuurinnovatieprojecten

Van 2016 t/m 2019 is de regeling Innovatie Aquacultuur opengesteld om innovaties in de aquacultuur te bevorderen. Vanwege de complexiteit van de regelgeving bleek het in 2016 aanvankelijk aanzienlijk meer tijd te kosten dan verwacht om de regeling open te stellen. Er zijn dat jaar 10 aanvragen ingediend, waarvan er slecht 2 zijn goedgekeurd. Afwijzingen van voorstellen waren om procedurele redenen, omdat de documenten te laat waren ingediend of omdat voorstellen niet helemaal duidelijk waren. In navolging van 2016 is deze regeling ook in 2017, 2018 en 2019 opengesteld. In deze periode zijn 20 aanvragen ingediend en zijn er 13 goedgekeurd. Er is tevens geconcludeerd dat de kwaliteit van de voorstellen beter zijn geworden met de tijd. In de voorstellen is veel meer aandacht besteed aan specifieke doelstellingen. Ook het feit dat de RVO met potentiële aanvragers om de tafel is gaan zitten, heeft geholpen in het verhogen van de kwaliteit van de aanvragen.

Voor de aquacultuursector valt op dat innovatieregelingen overvraagd werden. De sector kenmerkt zich door veel innovatieve ontwikkelingen. Deze zijn echter soms erg pril in technische ontwikkeling (lage Technology Readiness Levels (TRL)), waardoor de haalbaarheid van de uitvoering bij de adviescommissie laag scoort. Ook zijn er veel innovatieve initiatieven (zoals op het gebied van organische/biologische aquacultuur) waar projectpartners bij betrokken zijn die financieel niet draagkrachtig genoeg zijn, veelal omdat het jonge, innovatieve bedrijven betreft. Cofinanciering met eigen vermogen is daardoor niet toereikend. Er kan daardoor voor een aantal projecten geen subsidie worden toegekend. De regeling sluit daarom financieel gezien niet aan bij de behoefte van jonge ondernemers in de aquacultuur.

Uiteindelijk zijn er aan het eind van 2023 8 projecten afgerond gericht op innovatie in de sector en moesten er nog 5 worden afgesloten. Deze projecten gaan over innovatie gericht op een wijde variatie van verschillende soorten aquacultuur: van verschillende soorten kweekvis en schelpdieren tot zeewier.

2(b) De bevordering van het concurrentievermogen en de levensvatbaarheid van ondernemingen in de aquacultuursector

Maatregelen: Art (48.1a-d,f-h)

Openstellingen: Geen

Onder artikel 48, die de mogelijkheid biedt te investeren in de aquacultuur, is in navolging van de periode 2014-2016 ook in de periode 2017-2018 geen openstelling geweest. Ten tijde van het opstellen van het Operationeel Programma is deze regeling als optie opengehouden. Er is toendertijd geen budget op gezet, omdat het niet waarschijnlijk werd geacht dat er een openstelling op deze regeling zou komen. Daarbij werd het Nationaal Strategisch Plan Aquacultuur (NSPA) als leidraad gebruikt. Daaruit is geen noodzaak gebleken tot het subsidiëren van investeringen.

Maatregelen: Art (55)

Openstellingen: Corona Compensatie Aquacultuur

In 2020 is ten gevolge van de Corona Crisis een compensatieregeling voor de aquacultuur sector opengesteld. Deze compensatie is in totaal 19 keer aangevraagd en toegekend.

Unieprioriteit: 3 - Bevordering van de tenuitvoerlegging van het GVB

- 3(a) Verbeteren en beschikbaarstelling van wetenschappelijke kennis en verzameling en beheer van gegevens

Maatregelen: Art (77)

Onder deze maatregel zijn drie overheidsopdrachten geselecteerd omtrent datacollectie visserij. De projecten dragen bij aan mariene monitoring die verplicht is onder de Europese datacollectierichtlijn (Richtlijn EU 2017/1004) voor de jaren 2015-2022. Onder de datacollectie overheidsopdrachten wordt steun verleent aan de activiteiten die de onderzoekers van Wageningen Marine Research uitvoeren voor de Europese surveys. Daarnaast wordt de inzet

van de schepen van de Rijksrederij voor deze surveys deels gecompenseerd vanuit het fonds. De surveys in het kader van het Datacollection Framework zijn in de jaren 2015-2022 succesvol uitgevoerd.

- 3(b) Het bieden van ondersteuning voor monitoring, controle en handhaving, het versterken van institutionele capaciteit en efficiënte overheidsdiensten, zonder de administratieve lasten te verhogen.

Maatregelen: Art(76)

Onder deze maatregel waren begin 2023 nog 13 projecten geselecteerd gericht op verbetering van de controle en handhaving in het kader van het GVB. Echter door de betaalstop op artikel 76 zijn de nog lopende projecten uit het EFMZV onttrokken en volledig nationaal gefinancierd, dit ging om 3 projecten in het geheel en van 1 project een gedeelte. De projecten onder artikel 76 zijn meerjarig lopende IT projecten die gericht zijn op het versterken van de ondersteuning van visserij monitoring, controle en handhaving, het verbeteren van de basis/deelregistraties en het blijven voldoen aan de controle en GVB eisen op het gebied van internationale visserij gegevensuitwisseling. Alle projecten zijn inmiddels afgerond binnen de gestelde termijn, de doelstellingen zijn gehaald.

Unieprioriteit: 5 - Bevordering van de afzet en verwerking

- 5(a) De verbetering van de organisatie van de markt voor visserij- en aquacultuurproducten

Maatregelen: Art(66), Art(67), Art(68)

Openstellingen: Productie- en afzetprogramma's, Afzetbevorderingsprojecten

Productie- en afzetprogramma's is een regeling die van 2016 t/m 2020 is opengesteld. Doel van deze openstelling is om in Nederland gevestigde erkende productieorganisaties (PO's) voor visserijproducten en producentenorganisaties voor aquacultuurproducten te ondersteunen bij voorbereiding van productie- en afzetprogramma's. Bij deze regeling wordt gebruik gemaakt van een lumpsum: voor elk ingediend productie- en afzetprogramma ontvangt de betreffende producentenorganisatie een vast bedrag van € 4.425,-.

In totaal is deze regeling 49 keer toegekend en uitbetaald. De steun is elk jaar door alle producentenorganisaties aangevraagd. Na 2020 is de regeling niet meer opengesteld aangezien er budgetruimte moest worden gemaakt voor de Corona regelingen.

De regeling Afzetbevorderingsprojecten is in 2016, 2019 en 2020 opengesteld. Doel van de regeling is om steun te verlenen voor afzet- en verwerkingsactiviteiten die marktdeelnemers verrichten om de waarde van de visserij- en aquacultuurproducten te maximaliseren. Er is gekozen voor deze openstelling om het mogelijk te maken om de toenemende bijvangsten door de aanlandplicht rendabel af te kunnen zetten. Er zijn in totaal 21 aanvragen ingediend waarvan 13 zijn toegekend. Aan het eind van 2023 moesten nog 3 projecten worden afgerond.

Unieprioriteit: 6 - Bevordering van de uitvoering van het geïntegreerd maritiem beleid

- 6 Ontwikkeling en implementatie van het Geïntegreerd Maritiem Beleid

Maatregelen: Art(80.1.b), Art(80.1.c)

Voor het Nederlandse deel van de Noordzee is het realiseren van een goede milieutoestand een belangrijke uitdaging. Nederland zet met het EFMZV in op de ontwikkeling en implementatie van het Geïntegreerd Maritiem Beleid. Overheidsopdrachten die geselecteerd zijn onder Artikel 80 hebben betrekking op zwerfvuil en geluidshinder in mariene omgeving. In totaal zijn 8 overheidsopdrachten geselecteerd, waarvan er drie bijdragen aan onderzoek naar geluidshinder en 5 naar zwerfvuil. De projecten variëren van het implementeren van concrete maatregelen (bijv. gericht op het verzamelen van zwerfafval), tot wetenschappelijk onderzoek (bijv. naar geluidshinder) tot het bevorderen van publiek bewustzijn en scholing.

Unieprioriteit: 7 - Technische bijstand

Het doel is het EU-conform uitvoeren van subsidieregelingen en overheidsopdrachten door RVO. De uitgevoerde activiteiten binnen deze unieprioriteit zijn in lijn met hetgeen in het Operationeel Programma is omschreven.

11.2. Beoordeling of de geboekte vooruitgang voldoende is om de mijlpalen en streefdoelen uiteindelijk te bereiken, met vermelding van eventuele genomen of geplande corrigerende maatregelen

Unieprioriteit: 1 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde visserij

In het prestatiekader is voor Unieprioriteit 1 een financiële indicator van € 44.370.680,- opgenomen. Verder is de output indicator van artikel 28 opgenomen: het streefdoel voor het einde van het fonds is 20 afgeronde projecten.

Voor wat betreft de financiële indicator is aan het eind van 2023 ongeveer 76% van behaald. De verwachting is dat na afronding van alle projecten 96% van het budget is gedeclareerd. Ten aanzien van het aantal afgeronde projecten voor artikel 28: in totaal moesten er nog 20 van de 29 geselecteerde projecten worden afgerond. De verwachting is dat alle geselecteerde projecten worden afgerond voor de sluiting van het fonds en dat het streefdoel dus ruimschoots behaald wordt.

Unieprioriteit: 2 - De bevordering van ecologisch duurzame, hulpbronnenefficiënte, innovatieve, concurrerende en op kennis gebaseerde aquacultuur

Voor Unieprioriteit 2 is het financiële streefdoel € 7.334.743. Verder is artikel 47 opgenomen in het prestatiekader met een beoogde streefwaarde voor het aantal afgeronde projecten in 2023 van 16.

Voor wat betreft de financiële indicator is aan het eind van 2023 ruim 84% behaald. De verwachting is dat na afronding van alle projecten 100% van het budget is gedeclareerd. Ten aanzien van het aantal afgeronde projecten voor artikel 47 (innovatie aquacultuur) geldt dat er slechts 13 projecten zijn geselecteerd, waarvan er nog 5 niet waren afgerond in 2023. De verwachting is dat deze projecten allemaal worden afgerond voor het einde van het fonds. De streefwaarde voor de projecten onder artikel 47 zijn naar aanleiding van de OP wijziging in 2023 opgehoogd van 13 naar 16. Het budget beschikbaar voor dit artikel is in de OP wijziging opgehoogd om het geheel in overeenstemming te brengen met de werkelijke budget uitputting. Daarbij is afgesproken dat de streefwaarden voor de resultaatindicatoren met hetzelfde percentage zouden stijgen.

Unieprioriteit: 3 - Bevordering van de tenuitvoerlegging van het GVB

Voor Unieprioriteit 3 is het financiële streefdoel € 62.827.211. Verder is artikel 77 (datacollectie) opgenomen in het prestatiekader met een beoogde streefwaarde van 3 afgeronde projecten in 2023.

Het financiële streefdoel gaat naar verwachting behaald worden. Het budget voor controle en handhaving (artikel 76) is inmiddels al in het geheel gedeclareerd. Alleen de kosten voor datacollectie moeten voor een aanzienlijk deel nog worden gedeclareerd. Dit betreft 32% van het totale budget onder UP3. De verwachting is dat dit deel wel voor het einde van het fonds gedeclareerd zal worden. Voor verdere uitleg zie hoofdstuk 4.

Unieprioriteit: 5 - Bevordering van de afzet en verwerking

Voor Unieprioriteit 5 is het financiële streefdoel € 7.104.676. Verder is artikel 68 (afzetbevordering) opgenomen in het prestatiekader met een beoogde streefwaarde voor het aantal afgeronde projecten in 2023 van 11.

Voor wat betreft de financiële indicator is aan het eind van 2023 68% behaald. De verwachting is dat na afronding van alle projecten 100% van het budget is gedeclareerd. Ten aanzien van het aantal afgeronde projecten voor artikel 68 geldt dat er 13 projecten zijn geselecteerd, waarvan er 3 niet waren afgerond in 2023. De verwachting is dat deze projecten allemaal worden afgerond voor het einde van het fonds en de outputindicator ruim behaald zal worden.

Unieprioriteit: 6 - Bevordering van de uitvoering van het geïntegreerd maritiem beleid

Voor Unieprioriteit 6 is het financiële streefdoel € 2.870.170. Verder is artikel 80.1b. opgenomen in het prestatiekader met een beoogde streefwaarde van 3 afgeronde projecten in 2023.

Voor wat betreft de financiële indicator is aan het eind van 2023 55% behaald. De verwachting is dat na afronding van alle projecten 98% van het budget is gedeclareerd. Ten aanzien van het aantal afgeronde projecten voor artikel 80.1b geldt dat er 4 projecten zijn geselecteerd, waarvan er 1 niet was afgerond in 2023. De outputindicator is dus al behaald.

Unieprioriteit: 7 - Technische bijstand

Niet van toepassing voor deze unieprioriteit.

12. Horizontale beginselen van de uitvoering

12.1. Een beoordeling van de uitvoering van specifieke acties teneinde rekening te houden met de beginselen van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ten aanzien van partnerschap en meerlagig bestuur, met de klemtoon op de rol van de partners bij de uitvoering van het programma.

Het EFMZV is geïmplementeerd in afstemming met verschillende stakeholders uit de visserij- en aquacultuursector. Bij de keuze van de leden van het Comité van Toezicht zijn de bepalingen uit de Code of Conduct als uitgangspunt genomen. In het Comité zitten vertegenwoordigers van de volgende partners:

- Het Bestuurlijk Platform Visserijgebieden;
- De aanvoer/PO's van de visserij- en aquacultuursector;
- De afzet en verwerking van de visserij- en aquacultuursector;
- De wetenschap (behartigt ook datacollectie);
- De NGO's (behartigt beide horizontale thema's);
- De Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit (behartigt controle en handhaving);
- Het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (behartigt GMB).

Het CvT wordt telkens vroegtijdig en volledig betrokken bij de evaluaties. Tijdens het eerste overleg van het jaar ontvangt het CvT de conclusies van de jaarlijkse evaluatiebijeenkomst en het jaarverslag over het voorgaande jaar. Dit is ook het moment waarop het CvT het voorgaande jaar evalueert. Deze evaluatie vindt plaats aan de hand van:

- Financiële gegevens (uit het jaarverslag);
- De resultaatindicatoren (uit het jaarverslag);
- Resultaten van kwantitatieve analyse (in voorkomende gevallen);
- De doelstellingen van het fonds.

Verder ontvangt het CvT tijdens de eerste vergadering van het jaar een overzicht van de evaluatie activiteiten van het voorgaande jaar en de uitkomsten hiervan. Het CvT monitort daarnaast of de MA zich aan het eigen evaluatieplan houdt. Dit plan wordt tijdens het eerste CvT van het jaar telkens meegezonden. De evaluaties die in de periode tot de volgende vergadering zullen plaatsvinden, zullen in het CvT worden aangekondigd.

Een onafhankelijke Adviescommissie adviseert over de kwaliteit van de projectplannen, waarbij naast de algehele kwaliteit van de aanvraag o.a. gelet wordt op mate van innovativiteit en duurzaamheid. De adviescommissie geeft een inhoudelijke beoordeling aan het projectplan en scoort deze. Bij een score boven de 4 wordt gerangschikt en wordt geselecteerd zolang het binnen het budget past.

12.2. Een beoordeling van de uitvoering van specifieke acties teneinde rekening te houden met de beginselen van artikel 7 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ten aanzien van de bevordering van gelijkheid van mannen en vrouwen en non-discriminatie, met inbegrip van toegankelijkheid voor personen met een handicap en de regelingen om de integratie van het genderperspectief in het operationeel programma te waarborgen

Discriminatie

Lidstaat Nederland is gebonden aan het Handvest van de grondrechten sinds de ondertekening van het Verdrag van Lissabon in 2009. Hierin staat dat discriminatie verboden is, eenieder is gelijk voor de wet. De NVWA, in zijn rol als controleur binnen het fonds, ziet toe op de naleving van het Handvest wanneer zij een controle uitvoeren bij een concrete actie. In het Operationeel Programma EFMZV is tevens opgenomen dat discriminatie zal leiden tot weigeren van subsidie.

Rechten van mensen met een handicap

In juni 2016 heeft Nederland het VN Verdrag inzake rechten van personen met een handicap geratificeerd. De regering heeft in overleg met personen met een beperking en organisaties die een rol spelen bij de implementatie van het VN-verdrag het programma "Onbeperkt Meedoen" opgezet. Dit is een uitwerking van het VN-Verdrag en omvat concrete doelen en een tijdspad voor de geplande activiteiten. Eenmaal per jaar wordt de voortgang gerapporteerd aan de Tweede Kamer, waarbij de behaalde doelstellingen in vastgestelde indicatoren worden gerapporteerd. Deze rapportages worden tevens aan het VN-Comité gerapporteerd. Het programma sluit aan bij Nederlandse wetgeving, die stelt dat de overheid een rol heeft in het bevorderen van voldoende werkgelegenheid, waaronder voor mensen met een beperking. In de Wet gelijke behandeling op grond van handicap en chronische ziekte is het VN Verdrag bij wet uitgewerkt. Aanvullend zijn er sinds 2015 ook de Wet Banenafpraak en Quotumwet en is in 2019 het programma 'Iedereen onderweg' ingevoerd. Door Het College voor de Rechten van de Mens worden ook regelmatig onderzoeksrapporten gepubliceerd, zoals "Inzicht in Inclusie"(2018).

12.3. Een beoordeling van de uitvoering van specifieke acties teneinde rekening te houden met de beginselen van artikel 8 van Verordening (EU) nr. 1303/2013 ten aanzien van duurzame ontwikkeling, met inbegrip van een overzicht van de acties die zijn uitgevoerd om duurzame ontwikkeling te bevorderen.

De verduurzaming van de visserij- en aquacultuursector is voor het EFMZV de belangrijkste prioriteit. 58 procent van de EFMZV middelen is bestemd voor milieubescherming en efficiënt gebruik van hulpbronnen (onder thematisch doelstelling 6) dit betreft een bedrag van € 58,9 mln. (Europees).

De volgende ondernomen acties dragen in meerdere of in mindere mate bij aan duurzame ontwikkeling:

UP 1:

- Regeling innovatie aanlandplicht (artikel 39, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Regeling rendementsverbeteringsprojecten (artikel 26, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Regeling partnerschappen tussen wetenschappers en vissers (artikel 28 en 44, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdrachten voor de uitzet van glas- en pootaal (artikel 37, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Bridging knowledge gaps for sharks and rays in the North Sea (artikel 37, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht praktijkproef blackbox (artikel 37, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht impact assessment pulsonderzoek (artikel 28, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht voortzetting kenniskringen (artikel 28, Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht onderzoek garnalenpuls (artikel 28 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Self-sampling garnalenvisserij (artikel 28 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Fully Documented Fisheries (artikel 28 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Discard overleving Schol; Tong, Tarbot (DOSTT) (artikel 28 Vo. (EU) nr. 508/2014)

UP 2:

- Regeling aquacultuurinnovatieprojecten (artikel 47, Vo. (EU) nr. 508/2014)

UP 3:

- Overheidsopdracht Project Doorontwikkel- en verbeterprogramma VIRIS3 (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht Verbeteren datasystemen en datastromen/uitwisseling EIR (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht "TransVIR2RVO-01: Basis op Orde VIRIS3 - Onderstroom. Fase 1: Vooronderzoek" (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht TransVIR2RVO-02: Overdracht taken en systemen vangstregistratie van de NVWA naar RVO-VIR. Fase 1: Vooronderzoek (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht TransVIR2RVO-05: Vernieuwing ERS Fishing Activity via FLUX (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht "TransVIR2RVO-03: Basis op Orde VIRIS3 - Onderstroom" (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht Contingenten (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht Quotum management (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht Workflowmanagement (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdracht Fleet 2 (artikel 76 Vo. (EU) 508/2014)
- Overheidsopdrachten datacollectie 2014-2016, 2017-2019 en 2020-2022 (artikel 77 Vo. (EU) 508/2014)

UP5:

- Regeling afzetbevorderingsprojecten (artikel 68, Vo. (EU) nr. 508/2014)

UP6

- Overheidsopdracht voor twee studies ter ondersteuning van een green deal met de scheepssector met betrekking tot zwerfafval (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)

- Overheidsopdracht School-education and public awareness on marine environment, sustainable use and prevention of (waste) pollution (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Development of methodology to assess cumulative impact of impulsive noise sources (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Implementatie van een zwerfvuilophaalregeling rivieren (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht Studies on the effects of nano- en microplasticdeeltjes on the aquatic / marine environment (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht EFMZV GMB project 9: "Coherent assessment framework for eutrophication" (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht ambient noise (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)
- Overheidsopdracht GMB project 11: Modelling nutrient reduction targets (artikel 80 Vo. (EU) nr. 508/2014)

13. Verslag over de steun die is gebruikt voor doelstellingen op het gebied van klimaatverandering

Zie hiervoor de bijlage, tabel 4.

In het Operationeel Programma is opgenomen dat circa € 13,5 mln. van de steun verleent uit het EFMZV bijdraagt aan doelstellingen op het gebied van klimaatverandering. Dit komt neer op 13,3 % van de totale EFMZV bijdrage. Op basis van het aan de begunstigde betaalde budget aan het einde van 2023 is dit ruim € 10 mln., ongeveer 10%. Dit komt doordat nog niet alle verleende projecten zijn vastgesteld aan het einde van 2023. De verwachting is dat het bedrag uit het OP wel behaald wordt op het moment dat alle projecten zijn afgerond.

14. Slimme, duurzame en inclusieve groei

Inleiding

In het verlengde van de Europa 2020-strategie, het GVB en het GMB heeft Nederland gekozen het EFMZV gericht in te zetten op de volgende thema's: de invoering van de aanlandplicht, verdere verduurzaming van de visserij- en aquacultuur en verbetering van de rendementen in de visserij- en aquacultuurketen.

Volgens het OP draagt het EFMZV in Nederland bij aan het behalen van twee thematische doelstellingen van de Europa 2020 strategie: Thematische doelstelling 3: Het vergroten van de concurrentiekracht van kleine en middelgrote ondernemingen in de visserij- en aquacultuursector. Dit vormt ruim 37% van het totale budget. Thematische doelstelling 6: de bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen. Dit vormt ruim 58% van het totale budget.

Slimme groei

Het EFMZV in Nederland draagt bij aan slimme groei voor projecten onder thematische doelstelling 3: Het vergroten van de concurrentiekracht van kleine en middelgrote ondernemingen in de visserij- en aquacultuursector. Dit vormt ruim 37% van het totale budget. De volgende regelingen zijn door Nederland geselecteerd omdat ze bijdragen aan slimme groei: innovatie rendementsverbetering, partnerschappen tussen vissers en wetenschappers, ondersteuning van jonge vissers, corona stilligregeling, toegevoegde waarde, kwaliteit en

gebruik van ongewenste vangsten, Innovatie, Investerings in duurzame aquacultuur, compensatie aquacultuur, productie en marketingplannen, opslag, marketingmaatregelen. Het gaat hierbij om de volgende artikelen: 26, 28, 31, 33, 42, 47, 55, 66 en 68. Voor deze regelingen onder slimme groei is een budget gereserveerd van € 37.684.951,-. In totaal zijn er 479 voorstellen geselecteerd die bijdragen aan slimme groei. Aan deze voorstellen is een bedrag gecommiteerd van € 38.097.940, waarvan tot nu toe € 28.436.813 is betaald aan de begunstigen.

De projecten dragen bij aan slimme groei door: nieuwe overnames van kotters, innovatieve investeringen aan boord, investeringen voor een goed afzetkanaal voor (bij)vangsten, innovaties gericht op rendement, nieuwe samenwerkingsverbanden, innovaties in de viskweek en schelpdiersector, nieuwe vormen van aquacultuur, nieuwe ketensamenwerking en nieuwe afzetmogelijkheden van ongewenste vangsten. De jonge vissersregeling droeg naast slimme groei ook nog indirect bij aan een andere Europa 2020 strategie namelijk: inclusieve groei. De investeringen hebben namelijk tot de creatie van 25 voltijdbanen geleid. De regeling productieplannen heeft tot het opstellen van tot nu toe 49 nieuwe productie- en/of marketingplannen geleid.

Duurzame groei

Het EFMZV in Nederland draagt bij aan duurzame groei onder thematische doelstelling 6: de bescherming van het milieu en bevordering van efficiënt gebruik van hulpbronnen. Dit vormt ruim 58% van het totale budget. De volgende regelingen zijn hierbij door Nederland gekozen en vallen onder deze doelstelling: steun voor het ontwerp en implementatie van beheersmaatregelen, regionale samenwerking, innovatie gericht op het behoud van mariene biologische bronnen, datacollectie, controle en handhaving, promotie van de bescherming van het mariene milieu, het duurzaam gebruik van natuurlijke hulpbronnen in de zee en kustzone en een regeling om kennis over de zee en mariene omgeving te verbeteren. Het gaat om de volgende artikelen: 37, 39, 76, 77, 80.1b en 80.1c. Voor deze regelingen onder duurzame groei is een budget gereserveerd van € 58.858.292 dit zal naar verwachting volledig worden gedeclareerd. Er zijn in totaal 33 voorstellen geselecteerd die bijdragen aan duurzame groei. Er is inmiddels € 41.579.029 uitbetaald aan begunstigen.

De projecten dragen bij aan duurzame groei door innovaties gericht op ecologische duurzaamheid (alternatieven voor de boomkorvisserij en innovaties van vismethoden en processen gericht op de aanlandplicht en verdere verduurzaming van de visserij, datacollectie t.b.v. de uitvoering van het GVB, investeringen in de ontwikkeling en aanschaf van hard- en software voor digitale controles en investeringen in black boxes, afvalinzamelingssystemen bij rivieren en educatie, uitvoering van mariene milieubeschermingsmaatregelen). Het wegnemen van kennishiaten t.a.v. (cumulatie) van effecten van onderwatergeluid op het ecosysteem en studies over de effecten van microplastics op het mariene milieu. Projecten die de samenwerking tussen partijen vereenvoudigen en die bijdragen aan de realisatie van de biodiversiteitsdoelstellingen en het uitzetten van glasaal (in het kader van de EU instandhoudingsmaatregel).

15. Vraagstukken die van invloed zijn op de prestaties van Het Programma – prestatiekader

Het prestatiekader bestaat voor alle Unieprioriteiten uit een financiële indicator en een indicator van geselecteerde projecten die zeer waarschijnlijk worden gehaald. In paragraaf 11.2 is per Unieprioriteit een uiteenzetting gegeven van de behaalde doelstellingen. Gelet op het aantal geselecteerde projecten wordt alleen de indicator voor UP2 niet behaald door de bijstelling van de outputindicator bij de OP wijziging in 2023.

Voor wat betreft de financiële indicatoren is de verwachting dat alle streefdoelen behaald gaan worden.

16. In voorkomend geval, de bijdrage aan macro-regionale en zeebekken-strategieën

Niet van toepassing voor lidstaat Nederland.